

Published and edited at
938 E. Fourth St.
Bethlehem, Pa.
Subscription
\$1.00 a year
The
only Hungarian
Lutheran paper
in America.

ERŐSVÁR

MIGHTY FORTRESS

Szerkesztőség és
kiadóhivatal:
938 E. Fourth St.
Bethlehem, Pa.
Előfizetési ár
egy évre 1 dollár
Az
egyetlen amerikai
Magyar Evangé-
likus Lap.

Volume III. Évfolyam.

1934. OKTÓBER.

Number 13. szám.

1534 400TH ANNIVERSARY 1934
of the completion of
Martin Luther's Translation of the Bible

Der Pfalter. XXXII.

Reproduced from a First Edition
of Luther's translation published in 1542
Open at Psalm Forty Six

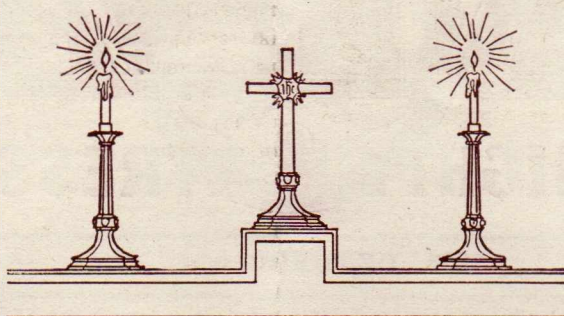
Reproduced from the 1934
Bible Sunday Poster

issued by the
American Bible Society.

“Boldogan számítom magam azon sokak közé, akik segítséget keresve, a Bibliát olvassák s abban békeséget lelnek. A Szentírás az erő kutja, — forrás, melyben soha el nem muló vigasztalást találunk.”

— Franklin Delano Roosevelt, az E. Á. elnöke

HIRES EMBEREK AZ "ÁGOSTAI HITVALLÁS"-RÓL

Nagy Reformátorunk, Dr. Luther Márton táborában egyesült keresztyének 1530. év, június hó 25-én Ágosta (Augsburg) városában nyíltan is vallomást tettek tiszta evangélikus hitükről, melyet Luther és munkatársa, Melancton Fülöp írásba is foglaltak s melyet azóta Ágostai Hitvallásnak nevezünk. Ezen evangélikus hitvallásról alább közlünk pár értékes s figyelemre méltó nyilatkozatot.

"Hitvallásunkat felolvastuk a birodalmi gyűlés színe előtt. Végtelenül boldog vagyok, hogy ez órát megérhettem, amidőn Krisztusról ilyen nagy gyűlés előtt tettek tanubizonyosságot nagy hitvallók s az Ige pedig beteljesedett:" "És királyok előtt szólok a te bizonyosságaidról és nem szégyenülök meg." Zsolt. 119:46. (Dr. Luther Márton levele Cordatushoz 1530 jul. 6.)

"A felvilágosodott ember minden érdeklődését megérdemli az Ág. Hitvallás, amely úgy viszonylik az egyetemes emberi lelkiismereti szabadsághoz, mint a mi "Függetlenségi Nyilatkozat"-unk (Declaration of Independence) az amerikai szabadsághoz." (Charles Porterfield Krauth.)

"Ha felmerülne a kérdés, hogy a protestáns hitvallások között melyik volna legalkalmasabb az összes protestáns egyházak egyesítésére, föltétlenül az Ágostai Hitvallás mellett foglalnánk állást . . . Mert örökké a helyes irányba vezető fény marad azok számára, akik a tévedések útján járnak . . ." (Gieseler, híres ref. történettudós.)

"Inkább itt hagynám őseim drága földjét vándorbottal kezemben, inkább keresném kenyeremet idegenben mások lábballijének tisztításával, minthogy megtagadnám azt a tanítást, amely az Ágostai Hitvallásban van." (Wolfgang von Anhalt, egy az Ágostai Hitvallás aláírói közül.)

"Az Ágostai Hitvallás az első és legkiválóbb az összes protestáns hitvallások között . . . legeggyháziasabb, legeggyetemesebb s a legkonzervatívabb protestáns hitvallás." (Dr. Philip Schaff, híres presbiteriánus lelkész.)

"Isten és Jézus Krisztus segítségével az Ágostai Hitvallás a pokol minden hatalmával szemben is örökké marad." (Von Brueck, Szászország kancellárja.)

"Ezzel bizonyosságot tettem Istenről. Az én választófejedelemségemnél és hermelin palástomnál sokkal drágább nekem a Krisztus keresztje és az Ágostai Hitvallás." (John the Constant of Saxony, az Ágostai Hitvallás egyik aláírója.)

Az Ágostai Hitvallás az Isten Lelke által megvilágosított emberi elme mesterműve marad mindörökké." (D'Aubigne, kálvinista történettudós.)

Azt látom, hogy a lutheránusok a Szentírásban élnek, mi pedig azon kívül . . ." (William of Bavaria, r. katolikus.)

"Az Ágostai Hitvallás az igazság, a tiszta igazság s ezt le nem tagadhatjuk . . ." (Stadion, augsburghi r. kath. püspök.)

"Az önök teológiáját csak az érheti meg, aki igen sokat imádkozik." (Aegidius, V. Károly papja.)

ERŐS VÁR

MIGHTY FORTRESS

AMERIKAI MAGYAR EVANGÉLIKUS FOLYÓIRAT
AMERICAN HUNGARIAN LUTHERAN MONTHLY

Az Amerikai magyar evangélikus egyházak hivatalos lapja.

Official Publication of the American Hungarian
Lutheran Churches.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:—Editorial and Publ. Office:
938 E. FOURTH STREET, BETHLEHEM, PA.

Előfizetési ár: \$1.00 egy évre — Subscription Rate: \$1.00
per year.

Canadian Postage 50c extra; Foreign postage \$1.50 extra.

Főszerkesztő: REV. DR. E. A. STIEGLER, Editor-in-Chief,
Bethlehem, Pa.

Felelős szerkesztő és kiadó:

REV. JOHN ORMAY, Managing Editor and Publisher,
Bethlehem, Pa.

Társszerkesztők: — Contributing Editors:

REV. JAMES BECKER REV. ANDREW M. LEFFLER
Detroit, Mich. Pittsburgh, Pa.

Munkatársak: — Staff Correspondents:

Rev. Gabriel Brachna, New York City
Rev. Stephen Ruzsa, Oberlin, O.
Rev. Alexander Pölöskey, Caldwell, N. J.
Rev. Alexander Szabó, New Brunswick, N. J.
Rev. John L. De Papp, Windsor, Ont.
Rev. Charles Szebik, Montreal, P. Q.

A VÁR FOKÁRÓL

Írta: DR. STIEGLER S. ERNŐ

AZ ELFELEJTETT KÖNYVRŐL — az Élet Könyvéről szölok hozzátok nyomoruságnak fiai, — akik eltévedtek az élet űs erdejében, kivezető utat kerestek s azt nem találjátok meg. Akik körben jártok azért mert nem lá játok a napot az erdő sötétjében,—mindig odatértek vissza, ahonnan elindultatok, — s akik a meddő tévelygésben elfáradtatok: miért tévelyegtetek?

Hallga, halljátok a kiáltó szót s aki kiáltja az igét, keres titeket, akik eltévedtetek: "ÉN VAGYOK AZ UT, AZ IGAZSÁG ÉS AZ ÉLET"; az Ember Fia, — keresi a kését viselő elvesztettet, az önön maga elől elbujdosott "EMBERT".

EZER ÉS EZER KÖNYVET IRTAK EMBERI KEZEK, ezer és ezer gondolat született meg az emberi agyban. A könyvtárak száma: légió. Ezer és ezer könyvet kutat ezer és ezer ember naponként keresve az "Igazságot" s azt az egyet melyben az Élet titka van megírva a por lepi, — elfelejtették az emberek a "Szent Írásokat" a Bibliát.

MAGLYARA, TÜZES MAGLYARA ítélte e világ f:jedelme, a gonosz, az élet könyvét, mert ő a halált, a romlást a pusztulást szereti s amíg ördögi kéjjel szemléli a "Könyv"

égését az Isten szele az égő könyv lapjait szárnyra kelti s szellő szárnyon vissza napkeletről napnyugatra, s van aki megtalálja, van aki elolvassa, van aki meghallgatja, van aki szívébe zárja. Én olvassam az igét a kitépelt lapokról, az igét, amelyet a gonoszok halálra ítéltek.

"HA HITETEK VOLNA . . . semmi sem volna lehetetlen néktek" (Máté 17.—20 v.) Óh, hitetlen ember aki szétmorzsolod az öklöd a tudás ajtaján való zörgetésben, tanulj az Írásból: "Ha hitetek volna . . .!"

"MINDEN LEHETSÉGES A HIVÓKNEK." (Márk 8.—23 v.) A hit az Isten atyai ajándéka, gyermekének, aki elment az ő bujdosásának göröngyös útjára s csak addig él a szívében, amíg a gyermek megőrzi abban az Atya emléket. Aki pedig megőrzi az Isten képét az ő szívében az hallja az ő savát, mely megirattott, hogy azok is megtalálhassák akik elfelejtették azt. "Aki az Istentől van, hallgatja az Isten beszédeit." (János 8—47 v.) "Boldog aki olvassa és akik hallgatják e profétálságnak beszédeit és megtartják azokat, amelyek megirattak abban." (Jelenések könyve: 1—3 v.)

AZ ELTÉVEDTEK, MINDENT HALLANAK, az arany csengését, a kísértő nyájas szavát, zenét, muzsikát, a jókedv kacaját s a fájdalom jaj éneklését, a káromlást, a panaszt, de nem hallják az "Igét" — az Ur beszédét. "Sokat láttál, de nem vetted eszedbe, fülei nyitvák, de nem hall." (Ezsaiás 42—20 v.)

ÉS MEG HALLAK, DE NEM TEVÉK AZ Ő AKARATAT, "a hit, ha cselekedetei nincsenek meghalt ő magában." (Jakab 2—17. v.) "Mert miképen holt a test lélek nélkül, aképen holt a hit is cselekedetek nélkül (Jakab 2—26 v.)

KEDVESEBB NÉKIK A FÖLD ÖRÖME, az igaz örömnél. Keresnek kincset, aranyat, ezüstöt, földi örömet, gazdagságot, kényelmet, gondtalan életet és nem hallják amint egy hang beszél hozzájuk, siri suttyogással: "Bolond, ez éjjel elkérik a te lelkedet te tőled, amiket szereztél, kiéi lesznek? — Igy van dolga annak aki kincset takar magának és nem az Istenben gazdag." (Lukács 12—20—21 v.) "Vegyétek az én tanításomat és nem a pénzt; és a tudományt inkább mint az aranyat" (Példabeszédek könyve: 8—10 v.) S Ők inkább a pénzt, a földi hatalmat választottak, lábbal tiporják az Isten szavát, elviszik a kenyeret a szegénytől s könyör nélkül látják az ő nyomoruságát. — "Jaj néktek, gazdagoknak, mert elvettétek a ti vigasztalásokat." (Lukács 6—24 v.) "Ti pedig meggyaláztatok a szegényt, avagy nem a gazdagok hatalmaskodnak rajtatok." (Jakab 2—60. v.) — "Mert felkél a nap az ő hévségében és megszáritja a füvet és annak virága lehel, — ily hervad el a gazdag is az ő utaiában." — (Jakab 1—11. v.)

DE AZ UR, aki az ő szent Fiában, a szegényeknek hirdette a megváltás evangéliumát, hallja az ő panaszukat. — "Ő megszabadítja a hozzá kiáltó szűkölködőt, a nyomort, kinek nincs segítője." (Zsoltár 72—12. v.) "Mert számon kéri a kiontott vért, megemlékezik róluk, nem felejtik el a szegények kiáltásáról." (Zsoltár 9—13. v.) "Felemeli a porból a szegényt és a sárból kihozza a szűkölködőt." (I. Sámuel 2—8 v.) Megváltót küldött a világ szegényeinek az ő Fiában, aki maga köré gyűjtötte az ő seregét amikor a békesség zászlajára feljegyezte a vigasztaló igét: "Jöjjetek én hozzám mindnyájan, akik megfáradtatok és megterheltek, — én megnyugosztalak titeket." (Máté 11—28 v.)

ÉS LATVÁN AZ UR, — hogy mindazt amit ő szépnek és jónak teremtett gonosz kezek megrontották, harag gerjed az ő szívében amiképen megiratott: "És eljött az ő haragjának nagy napja." (Jelenések könyve 6—17. v.) "Figyeltem és hallottam beszédüket, senki sincs aki megbánja az ő gonoszságát." (Jeremiás 8—3.v.) "Elvész az én népem, mivel hogy tudomány nélkül való. Mivelhogy te megvetted a tudományt, én is megvetlek téged. — És mivelhogy elfeledkeztél Istened törvényéről, elfelejtkezem én is a te fiadról." (Hoseás 4—6. v.) "Mert jobb volna rájuk nézve, ha meg sem ismerték volna az igazság utját, minthogy megismervén elpártoljanak a nekik adott szent parancsolattól." (II. Péter 2—21 v.)

"TE ELHAGYTÁL ENGEM, azt mondja az Ur, másfelé jártál, azért kinyujtom kezemet ellened és elvesztelek téged, bele fáradtam a szánakozásba." (Jeremiás 16—6. v.) "Akik elpártolnak tőlem a porba iratnak be, mert elhagyták az élő vizeknek kutfejét, — az Urat." (Jeremiás 17—13. v.) Az ember, akit az Isten az ő képére szépnek, jónak, igaznak teremtett elpártolt az ő teremtettségétől s az ördöggel lépett szövetségbe, s az ő hitszegése előre megiratott: "A lélek pedig nyilván mondja, hogy az utolsó időben némelyek elszakadnak a hittől, hitető lelkekre és gonosz lelkek tanítására figyelmeztvén." — (I. Timotheus. 4—1. v.)

"AZ UR PEDIG ITÉLETRE KÉSZÍTETTE EL AZ Ő SZÉKÉT." (Zsoltár 9—8. v.) "Ez pedig a kárhoztatás, hogy a világosság e világra jött és az emberek inkább szerették a sötétséget, mint a világosságot, mert az ő cselkedeteik gonoszak valának." (János 3—19. v.) "És mondván az Ur nagy szóval: Feledjétek az Istent és néki ad átok dicsőséget, mert eljött az ő ítéletének órája és imádjátok azt, aki teremtette a mennyet és a földet." (Jelenések 14—17. v.) "Immár a fejsze rávettette a fák gyökerére, minden fa azért, mely jó gyümölcsöt nem terem vivágtattik és a tüze vettetik. Teremjétek azért a megterítéshez méltó gyümölcsöket." (Lukács 2—8—9. v.) — "Bizony mondom néktek az ég és föld elmulik a törvényből egy jóta vagy egyetlen pontocska el nem mulik míg minden be nem teljesedik." (Máté 5—18. v.)

* * *

OLVASSÁTK AZ IRÁSOKAT, — ti vándorjai az élet utnak, az élet, az örök élet igazsága vagy az azokban megírva.—

ooo

A TÖKÉLETES GYERMEK

Irta: DR. RAFFAY SÁNDOR, Ev. püspök

"Jézus pedig gyarapodék bölcsességben és testének állapotában, és az Isten és emberek előtt való kedvességben." (Luk. 2:52)

A gyermek Jézusról jegyezték fel ezt a kijelentést. És ebben a kijelentésben előttünk áll a tökéletes gyermek. Akiben benne van egy égbe induló minden dicsőségének és szépségének hajnalsugára. Akinek a lelke már gyermekkorában megnyílt minden bölcsesség számára. Aki testére nézve is olyan volt, hogy szívesen pihent meg rajta a szemlélődő szem. Akinek a szíve is telve volt jóssággal és kedvességgel, úgy, hogy benne Isten és ember egyaránt csak gyönyörködhetett.

Jézus a tökéletes gyermek. Olyan, amilyen-

nek Isten szánta az ember magzatát. Olyan, amilyené minden szülőnek nevelnie kellene a maga gyermekét. Olyan, amilyenek táborát sovárogyva várja az összetört jelen, hogy legyen, akiknek lelken felépülhet az óhajtott szebb jövő.

Most, mikor az iskola kapui megnyíltak már az új nemzedék befogadására, a gyermek Jézus képét idézem a gyermeknevelés szent munkáját végző családok és iskolák, szülők és tanítók elé. Hátha fel tudnám ébreszteni a nevelésre kötelezett és vezetésre hivatott emberek lelkiismeretében a felelőségnek azt a tudatát, amely nélkül a gyermeknevelés jövőre kiható munkáját eredményesen senki nem végezheti.

1. Jézusról azt olvassuk, hogy gyarapodott bölcsességben.

Mivel Jézus a Szentlélektől fogantatott, nála lehetett bölcseségről beszélni. De minden gyermek is olyan lelket hoz magával a világra, amely képes a bölcsesség befogadására. Minden gyermekben van is valami csodálatos ötletesség. Néha szinte megdöbbennek az embert, olyan meglepő kérdésekkel és meglátásokkal lépnek elé, hogy egészen megriasztanak. Mivé fejlődhetnék ez az csodálatos tehetségű gyermeki lélek, ha bölcsbben vezetnék. A természetes gyermekiötletesség azonban csakhamar szárnyaszegetten letörök a rendszerekbe osztályozott tudnivaló halálos terhe alatt. A gyermekcsereg csakhamar a tudás bálványának oltára köré kényszerül. És ez oltár tüzeinek magasra szított és mind magasabban lobogó lángjában felémésződik és lassanként tehetetlenné perzselődik a lelke. Ugy hogy legfőleg már csak az álmok szárnyain tud a tisztultabb, magasabb eszményi világba emelkedni. Mert olyan teherrel rakódik meg a lelke, amelynek a nagyobb része csak felejtetni való.

És mégsem ez a tudás legnagyobb fogyatkozása, hanem az, hogy nem teszi bölcsébbé az emberiséget. Hiába ismeri ki magát a kórokozó bacillussok rémes tömegében, mégsem él okosabban. Hiába tud tájékozódni az elméletek szövevényes tömkelegében, mégis érthetetlen életpazarlást folytat. Hiába szedi lenyugozó kimutatásokba a bünözés orcapíró statisztikáját, mégis ezernyi bűnbefuteng és csodálatos közönnel tipródik a maga és embertársai nyugalmán és megelégedésén. A mai ember tudása ugyszólván csak a lexikonok határai közt mozog s ha átlépi is némelyiknél e határokat, nem teszi bölcsébbé, nem neveli jobbra, nem emeli magasabbra, nem tisztítja szentebbé az életet. A szárnyas gépen csak a teste tanul meg repülni, a lelke a föld porában vergődik és nem tudja magasságokba lendíteni az életet.

(Folytatás a 14-ik oldalon.)

Luther Márton 400 éves Bibliafordítása

Az 1934-ik esztendő zárja le a lutheri évszázados évfordulókat. 1534 évben fejezte be Luther Márton életének egyik legnagyobb s világtörténelem egyik legfontosabb alkotását, a német nyelvre lefordított teljes Bibliát. A több mint ezer évig becsukott bibliát kinyitotta s azt odaadta a nép kezébe, hogy annak megváltó tanítása a lelkekbe szálljon s a halottakat új életre ébressze. Már 1521-ben Wartburgban kezdte az Ujszövetség és a Zsoltárok német nyelvre való fordítását. Egy évvel később jelent meg az u. n. "Szeptemberi Biblia", amely csak az Ujtestamentumot foglalta magában. Tizenkét évi szorgalmas munka eredménye volt Dr. Luther Márton teljes Biblia fordítása, s ezen cím alatt jelent meg: "Biblia, das ist die gantze Heilige Schrift, Deusch. Martin Luther.—Wittenberg, Begnadet mit Kurfürstlicher zu Sachsen Freiheit. Gedruckt durch Hans Lufft. 1534." Az Ótestamentumot az eredeti héber s az Ujszövetséget görög nyelvből fordította.

Hogy milyen nagy gonddal és szorgalommal végezte Luther Márton ezen fontos munkáját, arról saját maga tesz bizonyosságot hátramaradt írásai-
ban, amikor így ír: "Azt jó lelkiismerettel mondom, hogy a legnagyobb hűséggel és szorgalommal végeztem munkámat s ezzel kapcsolatban semmi hamis gondolatom nem volt. Egy fillért sem fogadtam el érte, sem nem nyertem általa s hogy nem a magam dicsőségét kerestem ezen munkával, azt tudja az Isten, az én Uram. Hanem tettem mindezt, mint szolgálatot a jó keresztyéneknek s Annak, aki felettünk van s aki nekem min-

den órában annyi jót tett, hogy ha ezerszer többet és szorgalmasabban tolmácsoltam volna a Szentírást, akkor sem érdemeltem volna, hogy csak egy óráig is éljek, vagy hogy egy egészséges szemem legyen. Mindent, amim van, az Ő kegyelmének és könyörületességének, valamint az értünk való szenvedésének és kiomlott vérének köszönhetek.

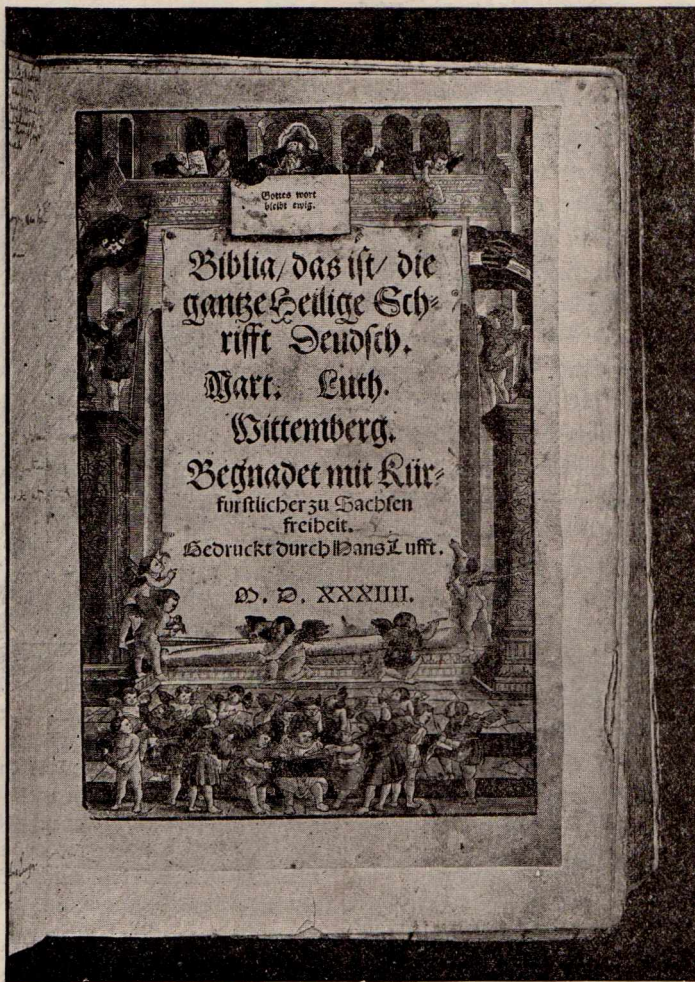
Mindenért szivből jövő örömmel Őt dicsőítsük. — Szidalmaznak engem a mocskolók és pápaszamarak? Ám tegyék!! Annál jobban dicsérnek a Krisztusban egyesült jámbor keresztyének s hacsak egyetlenegy keresztyén lélek elismeri hűségem munkámat, ezzel bőséges jutalmat nyertem. Fordítani tudni nem különös művészet, de ehhez szükséges még vallásos, s szorgalmas, hű félnk, keresztyén, tanult tapasztalt s gyakorlott sziv is." Ilyen alázatosan és szerényen beszél Dr. Luther a maga legnagyobb művéről.

Ezen első, 1534. évben mejelent Dr. Luther bibliafordításból ma már kevés van meg. 1539-ben Luther egypár barátjával újra átdolgozta a már lefordított Szentírást s 1542-ben újra mejelent. Azóta újra és újra kinyo-

matták a Bibliát nemcsak német nyelven, hanem sok millió kötetben vagy 800 féle nyelven olvassák a teljes Bibliát s annak egyes könyveit. Ki-ki a saját anyanyelvén, hogy azt megérese s üdvözljön általa.

Luther Márton 51 éves volt, amikor a nép nyelvére lefordított Szentírást ajándékozta a világnak.

Nagy ember volt, azért legyünk rá büszkék!

Az 1534 évben mejelent Luther Bibliának címlapja. Szépeztetett rézmetszet. Az első kiadás két kötetben, bőrkötésben, kapesokkal jelent meg. Ezen első kiadás egy eredeti példánya New Yorkban a Lenox könyvtárban látható s az egyedüli Amerikában, s mint ilyen nagyon értékes.

Luther a bibliáról s az egyházi tanról

Irta: DR. SLÁVIK MÁTYÁS,
ny. theol. dékán-tanár

Luther több lényeges ponton tért el a középkori egyházi tantól. Minden evangélium ellenes dogmában protestáló reformátor volt. Személyes keresztyén vallásos meggyőződését csak a Krisztus evangéliumának rendelte alá. A keresztyén ember szabadságának jogával élt, mihelyest evang. hitének korlátozásáról vagy megkötöttségéről volt szó. A hit és a tekintély felfogásának dolgaiban a protestantizmus uttörőjének bizonyult. Esze, meggyőződése és lelkiismerete volt itt az írás mellett vallásos életének támasza és horgonya.

A szentírás középkori tekintélyét is kritikai bonckés alá vette. Mindenekelőtt éles különbséget tett a bibliának a kánon és az apokrifus könyvei között. A prófétákat a Krisztusra és az ő evangéliumára vonatkozó jóvendöléseik és ígéreteik miatt nagyra becsüli. De már a Prédikátorok könyve "nem Salamon király által íratott, hanem a zsidó tudósok által szerkesztett." A Példabeszédek könyve "mások által tákolgatott össze." Az Énekek éneke "egy összefoltozott könyv." Nem egy ponton előkészítette a mai ószövetségi bibliai kritikát.

Ezzel szemben az ujszövetség s benne Krisztus evangéliuma Lutherre nézve Istennek ígéje a legmagasabb értelemben véve. De ott sem hallgatja el egyéni személyes vallásos meggyőződését és szubjektív felfogását. S bár neki Krisztus ígéje szó szerint Istennek ígéje, mégis többre értékeli Pál levelét, mint az evangéliumokat. Szerinte János evangéliuma és I. levele, szent Pál levelei, kivált a római galáciai és efezusi, nem különben Szent Péter I. levele azon könyvek, amelyek azt tanítják, amit tudunk szükséges és üdvös." Főleg a rómaiakhoz írt levél az új testamentomnak tulajdonképeni főrésze s a legtisztább evangélium". Szabad keresztyén meggyőződés vezette bibliai kritikáját legjobb hite, tudása és lelkiismerete szerint s ez épen az ő reformatori alapelve.

S ilyen a felfogása a hit kérdésében is. Az nála nem az egyház által szentesített hittételek egyszerű elfogadása, tehát tekintély hit, hanem "tapasztalás és vizsgálódás alapján nyert lelkiismeretes, vallásos meggyőződés." Amire tudása, meggyőződése és lelkiismerete tanította, az volt a középkori egyházi tant áttörő reformatori hitének a tárgya. Mert szerinte "a lelkiismeret ellen tenni valamit annyi, mint a hit ellen cselekedni, vagy nagyon vétkezni." "Ilyen lelkiismeret szerint ítélt a mi Istenünk, mert amiképp hiszsz, úgy ítéltel Isten által." "Nem Luther, hanem Krisztus tanít-

ványának kell lenned, s nem is elég az, ha mondd: Luther, Péter vagy Pál mondotta ezt, hanem neked magadnak lelkiismerettedben változatlanul kell érezned Krisztust, érezned azt, hogy Istennek ígéje az, ha mingyárt a mennynek angyala s az egész világ harcolna is ellene." S csak a hívő gondol helyesen az Istenről. Senki sem üdvözülhet másnak hite vagy cselekedete által, hanem csak élő és tevékeny hite által. "Senkinek sem bocsátatnak meg bűnei, hanem csak annak, aki hiszi, hogy Isten kegyelme megbocsájtja néki a Krisztus evangéliuma által." Magyarázatul oda teszi, hogy a hit műve egyedül, hogy a sakramentumok, keresztség és urvacora azt eszközlik, amit jelentenek, mert amit hiszünk, úgy történik velünk. "Mindez a középkori vak tekintélyhit egyenes megtagadása. A hithez is érző szív és gondolkodó ész kell. Luther itt a középkori egyházzal ellentétben Istennek kegyelmét és büntető igazságosságát épügy, mint az embernek üdvösségét vagy elkárhozását a belső személyes vallásos hitnek körébe hozza át. Mindenki üdvét vagy kárhozatát magában hordozza. "A rossz lelkiismeret a pokol maga, s a jó lelkiismeret a paradicsom és mennyország".

Luther üdvözítő hite nem tekintély — kényszer, hanem mélységes benső meggyőződés az evangéliumi igazságról. Ettől várta és remélte, hogy eljön a meggyőződési hűség, az igazság, szabadság, szeretet, béke és áldásnak istenországa e földön! De e ponton a reformáció műve még nincs befejezve.

ooo

Négy és fél század távolából homálytalan fényvel ragyog fel előttünk Luther alakja. — Nagy ember volt, mert mindig kicsi akart maradni; századok fölé magasodott, mert nagyon mélyre tudott hajolni az Isten előtt; legnagyobb volt a történelem szellemóriásai közt, mert a bűnösök között elsőnek tartotta magát; milliónknak lett a vezére, mert soha se akart egyebet, mint szolgálni. — Evangélikus véreink! Büszke örömmel, hálás szeretettel, kötelességlátó akarattal emlékezzetek nagy Lutherünkre!" (Harangszó.)

ooo

Carlyle Tamás a híres angol történetíró így ír Lutherről a "Hősökről" című könyvében: "Ezt a Luthert igazi nagy embernek tartom; nagy értelmileg, bátorságban, szeretetben és tisztességben; egyike a leghivebb és a legértékesebb embereknek. Nagy, nem mint a kicsiszolt obelisz, hanem mint egy alpesi hegy, olyan egyszerű, becsületes, öntudatlan, egy szikrát se pózoló, egészen más célt követve, mint az, hogy naggyá legyen. Óh, igen, törhetetlen gránit, messzire, magasra fölnyulva az égig, de szakadékaiban üde források, örökzöld, bájos völgyek, virágokkal! Valódi szellemi hős és próféta, megint egy igazi fia a természetnek és a valóságnak, akiért a mostani és a jóvendő századok hálaímeit zenghetnek az égnek."

Luther Márton és a Reformáció

Ama Istentől kiválasztott jeles férfit, aki a keresztyén egyházat a hamis tanoktól megtisztította és a keresztyén vallást eredeti evangéliumi egyszerűségébe visszaállította (reformálta), Luther Márton volt.

Luther Márton született 1483. nov. 10-én Németország Eisleben városában. Atyja Luther János szegénysorsú, istenfélő bányász volt.

A kis Luther Márton szegény tanulók módjára úgy kereste meg kenyerét, hogy házról-házra járva imádkozott és vallásos énekeket énekelt. Egy gazdag kereskedő nejének, Kottánénak, anynyira megtetszett Luther szívből fakadó éneke, hogy őt magához vette és iskoláztatta.

Szülei azt akarták, hogy ügyvéd legyen és majdan családot alapítson. Luther szívét és lelkét már ifju korában komoly vallási kérdések foglalták el és Isten irgalma után áhítozott. 18 éves korában az erfurti egyetemre került. Itt talált egy bibliát, melyet titkon elolvasva elhatározta, hogy a papi pályára lép. Ez elhatározását csak siettette egy szomorú eset. Midőn egy alkalommal legjobb barátjával hazafelé indult, hirtelen zivatar támadt s mellette barátját a villám agyonsújtotta. Luther ekkor megfogadta, hogy Istennek szenteli egész életét, azért 1505-ben az Ágoston szerzetesek közé vétette fel magát. Itt folytonosan azon töprengett: "miként nyerhetném el a legnagyobb boldogságot: Istennek kegyelmét?!" Ennek elérésére mindent megtett amit szerzete szabályzata előirt. Éjjel-nappal virrasztott, imádkozott, böjtölt, testét sanyargatta, de lelke nyugalma nem talált. Pedig ha valamelyik a szerzetesek közül — amint később maga Luther mondá — e külső jócselekedetek által elérhette volna Isten kegyelmét, úgy ő bizonyosan azok közé tartozott volna. Midőn már-már kétségbe esett s több napi virrasztás után szo-

bájában ájulva találták, egyik jóságos öreg szobátársa az apostoli hitvallás III-ik hitágazatának eme szavával vigasztalta meg "hiszem a bűnök bocsánatát!" Ekkor villant meg Luther előtt a hitnek nagy értéke s midőn a szentírásból a római levél I. rész 17-ik és III-ik rész 24. és 28-ik versét elolvasta, ebből egészen megbizonyosodott, hogy "az igaz ember hitből él", hogy Isten kegyelmét, bűneink bocsánatát "ingyen egyedül a Jézus Krisztusban való hit által nyerhetjük el a törvény cselekedete nélkül." Luther megtalálva lelkének nyugalma még nagyobb buzgósággal tanulmányozta a szentírást.

1507-ben Bölcs Frigyes szász választófejedelem meghívására a wittenbergi egyetem tanára lett. Luther mint tanár és pap az evangéliom szerint prédikált és nagy népszerűségnek örvendett.

1510-ben szerzete ügyében Rómába ment a pápához. Utközben és Rómában fájdalommal tapasztalta a nép és a papok tudatlanságát, erkölcsi romlottságát és evangéliom ellenes tanítását.

Mikor pedig X. Leó pápa egy Tetzelt nevű szerzetes által bűnbocsátó cédulákat árultatott — melynek értelmében aki ily cédulákat vesz, annak bűneit a pápa megbocsájtja — Luther ez ellen hevesen kikelt és a főpapokkal szépszerével meg akarta szüntetni, de fáradozása hiába való volt. AZÉRT 1517. OKT. 31-ÉN (innét számítjuk a reformáció kezdetét) a wittenbergi vártemplom ajtajára kifüggesztett egy 95 tételből álló iratot. Ebben kimondja, hogy vissza kell térni az eredeti evangéliomi keresztyén tanhoz és bizonyítja, hogy Krisztus az egyház egyedüli feje és a pápának nincs hatalma a bűnöket megbocsátani, hanem egyedül Istennek.

A 95 TÉTEL EGYES PONTJAI

1. Urunk és Mesterünk a Jézus Krisztus ezt mondva: "Térjete meg" stb. akarja, hogy a hitek egész élete megtérés legyen.

6. A pápa egy vétet sem bocsáthat meg, legfeljebb, kihirdeti és megerősíti, amit Isten megbocsátott.

27. Hivásos emberi beszéd, hogy mihelyt megcsörren a lábába dobott garas, a lélek azonnal fel a mennybe röppen.

62. Az egyház igazi kincse az Isten dicsőségének és kegyelmének szent evangélioma.

92. Annakokáért el mindazokkal a prófétákkal, akik a Krisztus népének azt mondják: Béke, béke és nincs béke.

93. Ellenben üdv mindazon prófétáknak, akik azt mondják a Krisztus népének: Kereszt, kereszt és nincs kereszt.

94. Intsük a keresztyéneket, hogy fejüket, a

Krisztust kereszten, halálon és a poklokon át követni igyekezzenek.

95. És így inkább sok szorongatás közt jussanak a mennyországba, mintsem, hogy magukat a békével altatva elbizzák.

A 95 tétel tartalma csakhamar elterjedt a nép között és Luthernek sok barátot szerzett. A pápa — látva, hogy ez ember veszedelmes lehet rá nézve — Luthert egy pápai bullában az egyházból kiátkozta. Luther erre az átokbullát kivitte a város végére és sokak jelenlétében ott tüzet rakott és abba a pápai iratokat beledobta, mondván: "Te, aki az Ur egyházát megszorítottad, emésszen meg téged az örök tűz!" Luther ezzel elszakadt a római pápa egyházától s vele együtt sokan, úgy Németországban, mint más országokban is.

— 000 —

AZ ERŐS VÁR VISZHANGJA

(Nt. Pölöskey Sándor, a caldwelli és passai magyar ev. egyházak lelkésze a következő verset küldte szerkesztőségünknek. Jól eső érzéssel s mások biztatására is szívesen közöljük le.)

AZ ERŐS VÁR SZERKESZTŐJÉNEK

Csak előre bátran, csüggedni nem szabad!
Mi is csatlakozunk, a szent zászló alatt,
Melyet kibontottál, kedves lelkészársam,
Hogy fennen lobogtasd azt az Erős Várban.

Megvallom őszintén, most már nem tagadom,
Eddig azt gondoltam, magam meg nem adom
Senki emberfia biztatgatásának.
S nem leszek harcosa én az Erős Várnak.

De nem azért nem volt kedvem a szent harcra,
Mintha azt gondolnám: nincsen szükség arra.
Tudja azt a Krisztus minden katonája,
Nagyon is szükségünk van egy Erős Várra.

Csak azon aggódtam mindig, későn-korán:
Vajjon mit segíthet szent Sionunk sorsán
Egy szegény kis újság, mely soká nem állhat?
Miért támogatnám én az Erős Várat?

De most, hogy láttam az Erős Vár egy számát,
S végig olvastam az egész tartalmát,
A lelkem mélyéből egy hang azt diktálja:
Légy az Erős Várnak te is katonája!

Látom már, hogy méltó az Erős Vár névre,
Büszke lehet rája szent Sionunk népe.
Én is büszke vagyok mától kezdve rája,
Az Ur Jézusnak egy küzdő katonája.

PÖLÖSKEY SÁNDOR
Caldwelli ev. lelkész.

— 000 —

Luther körülbelül 88 kötet könyvet irt, amelyek 65,000 oldalt tesznek ki. Pedig egyébként is nagyon elfoglalt ember volt s az a korszak nem az írógép, hanem a luttoll korszaka volt.

A VORMSI, SPEIERI ÉS ÁGOSTAI BIRODALMI GYÜLÉS

1521-ik évben V. Károly császár Luthert a vormsi birodalmi gyűlésre idézte, hogy számot adjon tanairól. Barátai figyelmeztették, hogy ne menjen el Vormsba, mert könnyen úgy járhat, mint Husz: megégetik vagy kivégzik. Luther azonban bizva Istenben és ügye igazságában, azt mondotta: "Ha ellenségeim akkora tüzet raknának is, mely Vittenbergtől Vormsig terjedne és annyi ördög volna is ott, mint szindely a háztetőn, akkor is elmennék, hogy Krisztusról vallást tegyek. Ha Isten velem, ki lehet ellenem?!"

Luther tehát elment a vormsi birodalmi gyűlésre. És mikor itt arra akarták őt kényszeríteni, hogy tanait vonja vissza, így szólt: "Ha csak a szentírásból meg nem győzetem, mert én sem a pápának, sem a zsinatoknak nem hiszek, miután világos, hogy sokszor tévedtek s egymásnak ellentmondottak, nem fogok és nem is akarok semmit visszavonni, mert nem tanácsos, hogy az ember lelkiismerete ellen cselekedjek. Itt állok, nem tehetek különben, Isten engem úgy segítjen. Amen!"

Mindenki, aki ott volt, csodálkozott Luther bátor és nyílt feleletein. A császár azonban kimondta a birodalmi átkot.

E rettenetes átkot azonban nem hajtották végre. Barátja, Bölcs Frigyes szász választófejedelem ugyanis Luthert — ellenségei elől — Wartburg várába rejtette el.

Luther Wartburg várában is hasznosan töltötte el az időt. Itt fejezte be a bibliának német nyelvre fordítását, elkészítette a Nagy és Kis Kátét és több egyházi éneket irt.

Majd pedig a várból kiszabadulván, folytatta a hitjavítás munkáját. A latin nyelvű misét eltörölte. Az urvacsorát két szin alatt szolgáltatta ki és azt tanította, hogy keresztyén hitünk és életünk szabályozója egyedül a szentírás.

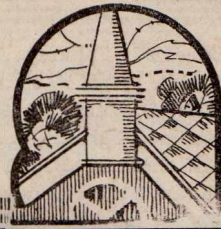
1529-ik évben a császár a vallásügyek rendezése végett Speier városába hívott össze gyűlést. Itt a többségben levő katolikusok azt a határozatot hozták, hogy a misét vissza kell állítani és egyáltalában vallás dolgában — a legközelebbi zsinatig — semmit változtatni nem szabad. Erre az evangélikusok protestáltak, azaz tiltakoztak a róm. kath. többség ezen határozata ellen és kijelentették, hogy hit dolgában kiki lelkiismeretét kövesse. Ettőlfogva neveztetnek az evangélikusok protestánsoknak is.

1530-ban újabb birodalmi gyűlést hívtak össze Ágosta városába. Itt olvasták fel az evangélikusok hitvallásukat, amelyről ágostai hitvallásu evangélikusoknak is neveztetnek.

A hitjavítás munkájában Luthernek legbuzgóbb segítője volt; Melancthon Fülöp,

EGYHÁZI ÉLET

A Keresztelő Szent Jánosról nevezett Vend Evang. Egyház Bethlehem, Pa.

Lelkész: NT. DR. STIEGLER S. ERNŐ.

Gondnok: Josár János, Pénztáros: Küesán Zoltán, Segéd pénztáros: Zsilavecz István, Jegyző Bükvics Lajos, Orgonista: Nt. Stiegler S. Ernőné, Ellenőrök: Koltai Sándor, Novák János, Krányecz Sándor.

KERESZTELÉS: — Nemezc János és neje Bükvics Vilma kis fiát a szent kereszttségben János József nevet kapta. Keresztszülők voltak: Kerescmár József és neje. — **ESKÜVŐK:** — Mőrecz Károly, Mőrecz István és neje fia örök hűséget esküdött Gubics Alma, Gubics Lőrincz és neje hajadon leányának. — Siftár Károly, Siftár Mihály és neje fia az oltárhoz vezette Margaret L. Kaepfel, Robert E. Kaepfel és neje hajadon leányát. — Sosterécz Kálmán, Sosterécz Iván és neje fia örök hűséget esküdött, Császár Szidonának, Császár József és neje hajadon leányának. — Francics Abrugere, Ralph Abrugere és neje fia megesküdött Sebjenics Irmával, Sebjenics Ferenc és neje hajadon leányával. — Skrilecz Ernő, Skrilecz Iván és neje fia az oltárhoz vezette ifju menyasszonyát Gubics Ágnes, Gubics Lőrincz és neje hajadon leányát. — Kálmán Osvatics, közismert mészáros, akinek Bethlehemben, Eastonban és Phillipsburg, N. J.-ben van 3 jömenő mészárszéke a szent házasságra lépett, Langsky Fanni közszeretben álló hajadonnal. — Lőrincz Gubics, Gubics Lőrincz és neje fia örök fogadalmat tett ifju menyasszonyának Talabér Szidonának, Talabér Ferenc és neje hajadon leányának. — Mike J. Regis, Anthony Regis és neje fia az oltárhoz vezette ifju menyasszonyát Grace Novákot, Novák István és neje hajadon leányát. — Sok sok boldogságot kívánunk az ifju pároknak. **TEMETÉS.** — Gorcsán Teréz, Gorcsán Miklós neje 44 éves korában hirtelen elhalálozott, leánykája Mary ő benne a szerető édesanyját gyászolja. — Verbán Iván, 52 éves korában, augusztus 29-én váratlanul elhalálozott. Megtört szívvel gyászolják a jó hitves szül. Fliszár Mária, akivel 28 évet élt együtt boldog házasságban és gyermekei John, Lajos és Vilma. — Az Ur adjon békés pihenést nekik a földi hantok alatt, lelküknek pedig legyen irgalmas a mi Urunkért, a Jézus Krisztusért. Amen.

NEW YORK, N. Y.

Gondnok: Kővér Sámuel, Titkár: Dr. Istók Barnabás, Jegyző: Matthies Henrikné, Pénztáros: Fullajtár P. János Ellenőr: Lasók András, Presbiterek: Banda Pál, Ifj. Marshall Sándor, Ifj. Thury János, Bogád Sámuelné, Dankó Erzsébet, Hahn Ottóné, Persa Rozália. — Istentiszteleteinket vasárnaponként délután 3 órakor tartjuk a 130 E. 54th alatt (Lexington és 54th St. sarok levő angol ev. templomban).

ISTENTISZTELETEK minden vasárnap délután 3 órakor tartjuk a Lexington Ave és 54 St. alatti templom iskolatermében. Híveinket és magyar testvéreinket szeretettel hívjuk és fogadjuk mindenkor. — **HELYETTESÍTÉS,** —

Egyházunk lelkésze dolgainak elintézésére az ő hazába utazott. Távolléte alatt Szabó Sándor new brunswicki evang. lelkész helyettesíti, aki mindennemű egyházi szolgálatban híveink rendelkezésére áll. Címe: New Brunswick, N. J. 247 Somerset Stree, telefon: New Brunswick 4961. Felvilágosításért és mindennemű segítségért szíveskedjenek híveink az egyház gondnokához fordulni, akinek címe: Alex Kővér, 167 Sixth Avenue, Brooklyn, N. Y. Telefon: Nevins 8-7995 vagy Cumberland 6-9028. — **IFJUSÁGI KÖRÜNK** gyűléseit ismét a szokott időben tartja, azaz kedden este 8 órakor a Madison és 73 St.-en fekvő St. James Lutheran Churchben. Minden magyar ifjút és leányt szívesen lát a Kör. A gyűlések programja rendszerint: ifjúsági játékok, Biblia magyarázat, magyar óra és társas összejövetelek rendezése. — **HALALOZÁS.** — Elkisértük utolsó utjára evangélikus egyházunknak egy nagyon áldozatos tagját: Sándor Lászlónét (56 E. 103 St.), aki hosszú szenvedés után tért meg Teremtőjéhez. Sándor Lászlóné sok magyar gyermeknek és egyháznak volt igaz szívé támogatója. Az ő adománya juttatott a mi egyházunknak is egy gyönyörű oltári Bibliát és Ágendát. Mély hite és Isten akaratának engedelmeskedő lelke tette őt türelmessé szenvedéseinek türelmes viselésére. Isten kegyelme legyen vele hazatérésénél. Gyászolói: hitvese, három fia, két leánya és unokái.

PITTSBURGH, PA.

Lelkész: NT. LEFFLER M. ANDOR.

Gondnok: Kardos József, Algodnok: Molnár András, Jegyző: Nagy Béla, Pénztáros: Molnár József, Ellenőr: Nemes Pál, Orgonista: Molnár Gizella, Statisztikus: Molnár László, Háznagy: Orbán István.

NAGY BAZAR OKTÓBERBEN. — Október 26, 27 és 28-án a Pittsburghi Evangélikus Oltár Egylet az egyház hátralékos számláinak fedezésére egy nagyszabású bazárt tart. Az Oltár Egylet vezetősége ez uton is szeretettel kéri a hittestvéreket, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt ezen a gyűlésen. Az Oltár Egylet Bazár gyűjtői ugyan-csak egy rendkívüli értékes sorsolási könyvet is árusítanak, melyekkel őt tárgyat nyerhetnek. A tárgyak: 1. egy kézzel faragott könyv állvány, 2. egy értékes kézimunka diszpárna, 3. egy 10 dolláros bankjegy, 4. 100 font cukor, 5. 100 font liszt. — **KERESZTELÉS.** — Mult vasárnap, aug. 26-án kereszteltük Barber Leo és neje, szül. Németh Ilonka két leánygyermekét, akik a szent kereszttségben Dolores-Leona és Elenora nevet nyerték. Keresztszülők voltak Silvaggio Leopold és neje. A két leánykára Istennek gazdag áldását kérjük. — **ADOMÁNYOK.** — A mult hét folyamán Isten dicsőségére adományoztak Holéczy Sámuel \$2.50, Holéczy Irma \$2.50, Eszlári András \$1.00 dollárt. Ezen adományokat hálás köszönettel nyugtázzuk. — **IFJUSÁGI EGYLET HIREI.** — Pénteken este tartotta az Ifjúsági egylet első őszi gyűlését, melyen elhatározta, hogy részt vesznek azon a nemes szindarab-versenyen, melyet a Homestead Ref. Egyház rendez, szeptember végén. Ugyancsak részt vesz az ifjúság a Nagybizottság által rendezendő Október 6-i gyászünnepélyen is. — **MEGHALT NAGY SÁNDORNÉ.** — Egyházunk egyik szeretett nőtagja, Nagy Sándorné, szül.

Nikodémus Julianna, Dobsina, Gömörmegyei illetőségű testvérnőnk szept. 19-én délelőtt fél 10 órakor megtért temetőjéhez. A gyülekezet éppen úgy, mint a közeli családot nagyon megdöbbentette a hittestvérnőnk elmúlását. — **AZ EGYHÁZ ÉNEKKARA A RADIÓN.** — Vasárnap, szept. 23-án délután 6-tól 6:30-ig rádió félórán egyházunk enekkara is előadott magyar evangélikus egyházi énekeket a WWSW állomáson.

BETHLEHEM, PA.

Lelkész: NT. ORMAY JÁNOS

Gondnok: Horváth István, Jegyző: Svanda János, Pénztáros: Sánca József, Ellenőrök: Joó Sándor és Sráj János, Presbiterek: Balázs János, Balázs József, Szalay György, Süle Lajos, Habakusz István, Kovács Péter, Hegedüs Lajos. Istentisztelet minden vasárnap délelőtt fél 11 órakor.

NAGY DÁVIDNÉ BALESETE, — Komolyabb természetű balesetnek lett áldozata egyházunk egyik buzgó tagja Nagy Dávidné. Ruhatergetés közben a szárító kötél elszakadt s Nagy Dávidnét magával rántotta. Az udvarra leesve lábtörést szenvedett s beszállították a St. Lukács kórházba, ahol orvosi segélyben részesült. — **ÖZV. JOÓ SÁNDORNÉT MEGOPERÁLTAK.** — Özv. Joó Sándorné szintén a kórházba került, ahol kisebb műtétet hajtottak végre a fején, mely hála Istennek sikerült s a gyógyulás útján van szerettei körében. — **RALLY DAY.** — A vasárnapi iskola ünnepélyes megnyitása október hó 7-én volt a t. m. plom basement helyiségében, amely alkalomra a gyermekek külső kis programot mutattak be. — **JÓL SIKERÜLT AZ OROSZLÁNYI BUCSU.** — Nehéz ugyan elhinni, amit ez a cím mond, de mégis úgy van. Ugyanis rosszabb idők nem is lehetett. Nem esett, hanem szakadt az eső a múlt vasárnap egész délután éjfélig. De az Oroszlányi Bucus mégis sikerült. Ha nem esett volna, akkor nagyon is jól sikerült volna. A munkának meg lett az eredménye. Ugy egyháztagjaink, valamint jóbarátaink, akik csak tshették eljöttek a bucsura s a tiszta haszon \$201.02 lett. Aki ott volt jól mulatott mindenki. A bucsu érdekében kifejtett áldozatos munkáért fogadja mindenki az egyház hálás köszönetét. **VALLÁSOKTATÁS.** — Az új iskolai év kezdetével egyházunkban is megkezdjük a vallásoktatást. Bethlehemben a tanítás minden szombaton délelőtt fél 10 órakor kezdődik. Miller Heightson is tartunk vallásórát minden pénteken délután 4 órakor. Kéretnek a szülők, hogy gyermekeiket a fentjelzett időben küldjék el az egyházi iskolába. — **KONFIRMÁCIÓ.** — Azon gyermekek, akik elérték 12-ik életévüket s azon ifjak akik még nem részesültek konfirmáció oktatásban, iratkozzanak be az idej konfirmációi oktatásra. A gyermekek számára a konfirmációi tanítás szerdán délután 4 órától 5 óráig, az ifjak tanítása ugyancsak szerdán délután 5 és 6 óra között lesz. Jelentkezni lehet a lelkésznel.

DETROIT, MICH.

Lelkész: NT. BECKER JAKAB.

A detroiti magyar evangélikus egyház temploma a Thaddeus és Sloan utcák sarkán van.

Az egyház lelkésze: Rev. Becker Jakab, 8141 Thaddeus Street, Detroit, Mich. — Telefon: Vinewood 2-2609.

SZEPTEMBER 2-án és 3-án, vasárnap és hétfőn két-napos szezonzáró pikniket tartott gyülekezetünk a Vértess-féle farmon. Mindent egybevetve elég sikeresnek mondhatjuk a pikniket, ámbar sok egyháztagunk távoltartotta magát, akiket szívesen ott láttuk volna a közreműködők között. A rendezőbizottság, — régi és kipróbált Blatnik István test-

vériünkkel az élén, — mindent elkövetett a siker érdekében. Fáradozásuk nem is volt hiábavaló, mert a gyülekezet hálás elismerése jutalmazza mindannyiok buzgó törekvését. — **ANGOL ISTENTISZTELETEINKET** szeptember 16-tól kezdődően minden vasárnap megtartjuk fél 10 órai kezdettel. Kérjük az ifjúságot, hogy látogassa szorgalmasan és buzgalommal angolnyelvű istentiszteleteinket. A magyar nyelvű istentiszteletek fél 11 órakor veszi kezdetüket. **SZOMBATI MAGYAR ISKOLANK** október 6-án, szombaton délelőtt nyílt meg. Tanítás lesz minden szombaton d. e. 9 órától déli 12-ig. A tanítás ingyenes. Beiratkozhatnak iskolaköteles gyermekek vallásfelekezeti különbség nélkül. A szombati magyar iskolával kapcsolatban megtartjuk a konfirmandus növendékek oktatását is s kérjük a szülőket, hogy gyermekeiket minél előbb beiratni szíveskedjenek. — **KERESZTELESEK.** — Kromrei L. Vilmos és neje, született Oswald Irén leánykája szeptember 2-án kereszteltetett Marilyn Suzanna névre. Keresztzülei: Oswald Minnie és Scruggs Klára. — Csomós András és neje, született Veszprémi Zsuzsanna leánya augusztus 26-án kereszteltetett Mary Jane névre. Keresztzülei Katona Béla és Tóth Ilona. — **OLTÁR-EGYLETÜNK** legutóbbi gyűlésének határozatából kifolyólag \$100-t utalványozott ki az egyház pénztára javára. Betegsegélyző egyesületünk ugyancsak a legutóbbi gyűlésén \$50-t szavazott meg terembér címén az egyház részére. Fogadja e két nemes testület az egyház előljáróság hálás köszönetét. — **ISKOLATERMÜNK** néhány napon belül új külső formában jelenik meg. Az oltáregyesület ugyanis elhatározta az iskolaterem kifestését. A festési munkát az ifjúsági kör tagjai végzik, míg a felmerülő költségeket a női oltáregyesület vállalta magára. — **ESKETÉSEK.** — Szeptember 1-én a múlt szombaton délután, esküdtek egymásnak örök hűséget templomunkban Vörös Lajos, — Vörös Ferenc és neje, született Schaffer Róza törekvő fia, — és Pintér Emma, — Pintér Sándor és neje született Mertus Irma bájós leánya. Tanuk voltak: Vörös János és Pintér Lidia. — Augusztus 25-én Orosz György, Orosz István és neje, született Such Katalin fia, — házassági frigyét kötött templomunkban Suyak Annával, — Suyak János és neje született Purcell Julia leányával. Tanuk voltak: Suyak D. József és Suyak M. Irma. — Szeptember 29-én, szombaton délután, két ifju pár esküdött egymásnak örök hűséget templomunkban. Délután két órakor tartotta esküvőjét Havasy József, — Havasy Károly és boldogult neje, szül. Ravaszdy Erzsébet nőtlen fia, — aki házasságra lépett Pintér Erzsébettel. Pintér Dániel és neje szül. Nagy Eszter hajadon leányával. — Délután 3 órakor pedig Nemes István, — Nemes Kálmán és neje, szül. Luky Helen nőtlen fia, — oltárhoz vezette Nagy Mariskát, Nagy János és neje, szül. Ragályi Mária hajadon leányát. — A házasságsszerző Isten gazdag áldását kérjük az ifju jegyesekre. — **A TEMPLOM-LÉPCSŐZET** megjavítása is dülőre jut rövidesen. Kiss István wyandotte-i buzgó egyháztagunk ugyanis elvállalta a kőbúvesmunkák díjtalan elvégzését, míg a szükséges anyag árát gyűjtés útján teremti elő az Oltáregyesület tarjai. Derék vállalkozásukhoz a jól megérdemelt sikert kívánjuk!

TORONTO, ONT.

Lelkész: NT. RUZSA JENŐ.

Gondnok: Rauchbauer János, Jegyző: Thomay János, Pénztáros: Horváth Mihály, Ellenőr: Papp László, Pénztári titkár: Süle József, Presbiterek: Bozián István, Bán József, Gold Ádám, Szemerédy Ferenc, Egyed Ferenc.

IGEN SZÉP erkölcsi és anyagi siker jegyében rendezte meg egyházunk a szokásos évi nagy piknikjét, amelyen nemcsak az egyház tagjai, de Torontó minden számottevő egyhá-

za és gyülekezete nagy csoportban képviseltette magát. Vendégeink voltak ez alkalommal Cleveland, Ohioból Muzsaly a "Szabadság" főszerkesztője nejevel, valamint Kiss műkertész nejevel, kik bizonyára a legjobb benyomással távoztak körünkől. Sorsolásnál díjnyertesek a következők voltak: 1. Egy szép hálószoba berendezés: Mikó Henrik; 2. Egy kombinált ebédlődény készlet: Pizsel I.; 3. Egy élő malacot: Ender Mary; 4. Egy sörös készletet: Zgodova Katharina. 5. Egy Rokokko babát: Trinacz V.; 6. Egy élő malacot: Bollo Józsefné; 7. Egy disztálát: Selecky F.; 8. Egy teasütemény tartót: Bódis István; 9. Egy cigarettázó állványt: Feldman Kálmán és egy nickel vasalót: Pataki A. nyerték. — Természetbeni adományokkal hozzájárultak a piknik sikeréhez a következők: özv. Tóth Mihályné, Bán József és neje, Korody F. és neje, Magvas N. és neje, Süle József és neje, Süle Mihály és neje, Thomay János és neje, Tóth Etelka, Zelinka János és neje, valamint a lelkész család. Sokat fáradoztak a siker érdekében Zalay János és a presbiteriumi tagok, akik a rendezés nehéz munkáját végezték nagy igyekezettel közmegelegedésre. Ezuttal mondunk köszönetet egy a nemes szívű adományozóknak, mint a segítő társaknak. — **ADOMÁNYOZÁS.** — Az egyház Nőegylete legutolsó piknikjük jövedelméből kettő tonna szemet adományozott az egyháznak. Hálás köszönet érte! — **ISKOLAI OKTATÁS.** — A mindennapos nyári magyar iskolai oktatás végeztével kezdetét vette egyházunknál a szombati magyar iskolai oktatás, hittan és konfirmándus oktatás, mely tart minden szombaton reggel 9-12-ig. A magyarnyelvű oktatásra felekezeti különbség nélkül mindenkit felvesszünk, hogy alkalom legyen minden szülőnek gyermekét magyarnyelvű oktatásban részesíteni. — **EGYHÁZI ÉNEKKARUNK** mint a múltban, úgy a jövőben is megtartjuk énekóráinkat éspedig minden pénteken este 7-9-10-ig. Kéretnek mindazok, akik az egyházi énekkarban tevékenykedni akarnak, jelentkezzenek a péntek esti énekórákon. — **TEPLOMALAP GYŰJTÉS.** — A gyűjtőleveket már majdnem mindegyik gyülekezetnek megküldöttük, sok helyről kedvező jelentést is kaptunk a gyűjtés folyamatáról. Az akcióval kapcsolatosan egyházunk lekipásztora több gyülekezetet meglátogatott az Egyesült Államokban is. Ez alkalommal is kérjük az egyházak vezetőit és a gyülekezetek népét, segítsenek bennünket ebben a nehéz, de Istennek tetsző munkánkban. — **EGYHÁZI MULATSÁG.** — Folyó hó 15-én rendezi egyházunk Nőegylete szokásos évi Szüreti bálját. Nagyban folynak az előkészületek, hogy az minél sikeresebb legyen. Ez alkalommal a tiszta jövedelem a szegény gyermekek Karácsonyi felruházására fordíttatik. — **BETEGEK.** — Gyalog Ferenc hittestvérünk hosszabb ideig volt kezelés alatt a General Hospitalban, ahonnan házi kezelésre otthonába tért vissza. Horváth Mihályné nőegyletünk pénztárnoknője munkaközben történt lábuzodása következtében már több hete van orvosi kezelés alatt otthonában reméljük, hogy a jó Isten segítségével nemsokára mindketten egészségesen térhetnek vissza körünkbe. — **EGY HAMILTONI EVANGÉLIKUS MAGYAR LEÁNY KETTŐS KITÜNTETÉSE.** — Zámbo Imre és neje téti (győr megye) illetőségű, jelenleg hamilton, Ont. 32. Earl Streeti lakos 14 éves leánya Irénke, aki a Gibson School növendéke, nemcsak szüleinek szerzett örömet, de nekünk hittestvéreinek és az összmagyarságnak is dicsőséget szerzett akkor, amikor a "Board of Education" által rendezett iskolaközi versenyen a 2. első díjat nyert. Az általános előmenetel versenyén mint első 10 drb. értékes könyvet nyert, míg a történelem díját \$15.00 mint első szünetén ő nyerte meg. Mindannyian büszkék lehetünk erre a szorgalmas evangélikus magyar leányra, aki csak pár éve jött ki az óhazából és máris elsőnek küzdötte fel magát. — Dicsőreterére válik annál is inkább, mert anyanyelvét sem

felejtette el — magyar nyelven konfirmált, az evang. magyar iskolának is növendéke volt és szüleiével együtt a hamiltoni magyar evang. egyháznak hitbuzgó és áldozatos tagja. Gratulálunk megérdemelt szép sikeréhez!

NEW BRUNSWICK, N. J.

Lelkész: NT. SZABÓ SANDOR.

Gondnok: Wallner Mihály, Pénztáros: Szakács József, Jegyző: Kiss Mátyás, Ellenőrök: Fliszár János és Novák János.

KERESZTELÉSEK. — Augusztus hó 5-én kereszteltették Nemes Dénes és neje Bangha Mária leánykája Anna Dolores névre. Keresztszülők Sándor János és neje Tóth Mária voltak. — Szeptember 2-án Fliszár Mátyás és neje, Kutas Etel leánykája Etelka, Lidya névre. Keresztszülők: Gombóc János és neje Pécek Lidi Perth Amboy-ból voltak. Boldogan és sokáig éljenek a megkereszteltek Isten és szülei örömére! — **HÁZASSÁGKÖTÉS.** — Szeptember 1-én vezette oltárhoz Balogh Erzsébet hajadont, néhai Balogh István ésneje, Nemes Jolán leányát, Bolla Imre ifju legény, Bolla József és neje, Jelenics Mária szülők fia. Tanuk: Bolla Mihály és Balogh Jolán voltak. — Szeptember 22-én esküdtött hűséget szíve választottjának Molnár Mihály ifju legény, Molnár Sándor és neje Lénárt Lidi fia, Mestery Karolina hajadonnak, Mestery Lajos és neje Varga Karolina leányának. Tanuk voltak: Ferenczy József és Molnár Eszter. Sok boldogságot kívánunk az ifju pároknak. — **ADOMÁNYOK.** — Nemes Dénes és neje \$2.00, Sándor János és neje \$2.00, Körmendy Gábor és neje \$1.00, Badits Sándor és neje \$3.00, Gáspár Anna \$2.00, Gombóc János és neje \$2.00, Fliszár Mátyás és neje \$3.00, Bolla Imre és neje \$2.00, Vendéglet \$1.00, özv. Findra Jánosné \$5.00, Szemanszky Lajos és neje \$1.00, Tóth Lajosné \$1.25. Hálás köszönet a szíves adományokért.

CALDWELL, N. J.

Lelkész: NT. PÖLÖSKEY SANDOR.

Gondnok: Zsirai György, Pénztáros: Horváth Imre, Jegyző: Mészáros Pál, Pénztári titkár: Patonay Miklós, Organista: Miss Helen Horváth.

FELPÉCZI BUCSU. — A caldwelli ev. egyház, melynek tagjai egy néhány család kivételével Felpéc, Győr megyei származásúak, a múlt vasárnap délután Felpéci bucsut tartottak, amely Barnay Menyhért vendégszerető házának tágas udvarán zajlott le. A bucsuban nem hiányzott a hazai kiflis sátor sem, melyben szebbnél-szebb hazai mézes kalácsok, szívek, babák, katonák, stb. voltak kaphatók, nagyon jutányos áron. El is fogyott minden az utolsóig. A szokásos enni és innivalók sem hiányoztak és estefelé szépszámú közönség gyűlt össze, amely késő estig kellemesen elszórakozott. Mindazok, akik a siker érdekében munkálkodtak és azt hármivel elősegítették, fogadják az egyház hálás köszönetét.

PASSAIC, N. J.

Lelkész: NT. PÖLÖSKEY SANDOR.

Gondnok: Gangel Imre, Algodnok: Riczkó András, Pénztáros: Öcsön Károly, Jegyző Rosta József, Presbiterék: Barabás András, Bartos János, Csenka Mihály, Ihász Gábor, Ifj. Koch János, Nochta Mihály, Szabó Sándor, Tóth István. Az egyház istentiszteleteit egyelőre csak havonta egyszer a hónap utolsó vasárnapján, délután 3 órakor tartja a Lexington Avenue és Sherman St. sarkán levő német evangélikus templomban, Passaic, N. J.-ben.

PALMERTON, PA. Magyar-Vend Egyház.

Lelkész: NT. ORMAY JÁNOS.

Gondnok: Jósár János, Jegyző: Nt. Ormay János, Pénztáros: Jósár János, Kollektorok: Berke József és Szakács Sándor, Presbiterok: Kolossa Ádám, Molnár Sándor, Santavecz György, Hadinger György, Dömötör Sándor, Baros Miklós, Tóth Sándor. — Istentisztelet a hónap második és negyedik vasárnapján d. u. 3 órakor van a palmertoni magyar evangélikus templomban. — Kéretnek a hittestvérek, hogy a fentjelzett időben minél nagyobb számban jelenjenek meg az Ur házában.

ESKÜVŐ VOLT. — Szeptember hó 24-én hétfőn délután 5 órakor esküdtek egymásnak örök hűséget Joszt Ferenc és Szakács Eszter hittestvéreink a bethlehemi templomban. A vőlegény danielvillei lakós, ahol jól menő huscsarnoka van, a menyasszony Szakács Sándor és neje szül. Süle Zsuzsanna palmertoni testvéreink kedves leánya. A vőlegény a vas megyei Csörötnek községből, menyasszony a vas megyei Magasi községből származnak. Tanúk voltak: Szakács János és Minnie Serfass. Az esketést Rev. Ormay János végezte. Sok boldogságot kívánunk az ifju párnak. — **AZ EGYHÁZRA BEFOLYT HAVIDIJAK:** Lukman Józsefné \$6.75, Szapács Lajosné \$4.50.

WINDSOR, ONT.

Lelkész: NT. PAPP JÁNOS LÁSZLÓ

Gondnok: Lanasa János, Jegyző: Segyő Sándor, Pénztáros: Pavlányi János, Ellenőr: Pohánka István, Organista: Nt. Papp János Lászlóné, Presbiterok: Szilveszter Gyula, Andók István, Lehotszky István, Varga Sámuel.

Istentisztelet: Vasárnap délelőtt 11 órakor. — Angol nyelvű vasárnapi iskola: Vasárnap reggel 10 órakor. — Magyar iskola: Kezdődnek minden szombton délután 1/2-2-től 3-ig, Haladóknak minden szombat délután 3-tól 5-ig. — Presbiteriumi gyűlés: Minden hó első vasárnapján reggel 10 órakor.

Nőgyesületi gyűlés: Minden hó utolsó vasárnapján délután 3 órakor.

KONFIRMÁCIÓ ÉS ARATÁSI ÜNNEPÉLY. — Lélekemelő istentisztelet keretében tett konfirmációi fogadalmat szeptember 9-én Kankula Andor, Pohánka Juliska és Varga Béla. Az ünnepi alkalomra özv. Varga Béláné, Kankula András és felesége diszitették fel az oltárt gyönyörű virágokkal. A dicséretreméltó szép számmal megjelent hívek a régi és új konfirmándus növendékekkel együtt járultak az Ur szent vacsorájához. Minden konfirmándus gyermeket egy teljes Szentirással ajándékozta meg a gyűlésezet. Az Urvacsorai szent jegyeket özv. Varga Béláné és Kankula András ajánlották fel ez alkalommal, míg Kankula András külön \$5.00-t adományozott az egyház részére kifizia megkonfirmálásának emlékére. — **ESKETÉS.** — Szeptember 2-án esküdtek egymásnak örök hűséget Schafer Philip würzburgi születésű detroit-i lakós és Lahti Aili Kaarina finnországi születésű torontoi hajadon. Az esketési szertartást a lelkész angol nyelven vezegte, míg a tanui tisztséget Nt. Papp Jánosné töltötte be. — **SZOMBATI ISKOLA.** — Szeptember 1-től kezdetét vette a szombati magyar iskola, ahol az evangélikus hittanon kívül magyar írást, olvasást és magyar földrajzot tanulnak a gyermekek. Az iskolát kezdő és haladó csoportra osztottuk. Délután fél 2-től 3-ig van a kezdők oktatása, míg délután 3-tól 5-ig a haladóké. A tanítás díjmentes a gyűlékezethez tartozók számára.

OKTÓBER 6-i GYÁSZÜNNEPÉLY. — Az aradi 13 vértanu emlékére október 7-én, vasárnap reggel 11 órakor a gyászistentiszteletet tartunk. Október 6-án este 8 órakor a

helybeli ref. templom iskolatermében a windsori róm. kath. és ref. egyházakkal karöltve a Kanadai Mgyar Club rendezésében pedig közös gyászünnepélyt tartunk. A közös ünnepélyen az ünnepi beszédet a windsori evangélikus egyház lelkésze tartja. — **ADAKOZÁSOK.** — A szeptember 9-iki istentisztelet alkalmával özv. Varga Béláné, Kankula András és neje virággal diszitették fel az oltárt és bort adományoztak, míg Kankula András Andor nevű fiának konfirmálása alkalmából \$5.00-t adott az egyház javára. — **Lancsa János \$1.00 járult hozzá** ujabban az egyház fenntartásához. **A jó Isten áldása legyen az adakozóknak és adományaikon. — ESKETÉSEK.** — Szeptember 2-án esküdtek egymásnak örök hűséget Schafer Fülöp és Lathi Aili Kaarina. — Hensel János és Mohr Erzsébet október 6-án tartják esküvőjüket. A házasságserető Isten áldása legyen ezen új házastársakon. — **REFORMÁCIÓ EMLÉKÜNNEPÉLY.** — Október 28-án, vasárnap este 7 órakor a windsori finn, szlovák, norvég, angol, német-szász és magyar evangélikus gyülekezetek a Parent Tvenuen lévő Trinity Lutheran Church angol evangélikus templomban közös reformáció emlékünnepélyt tartanak. — **OKTÓBER 31-ÉN,** szerdán este 8 órakor a magyar evangélikus gyülekezet reformációi ünnepi istentiszteletet tart a saját templomában. Szeretettel hívjuk fel híveink figyelmét a reformációi istentiszteletekre. Jelenjenek meg teljes számmal ezzel is demonstrálván evangélikus öntudatukat.

CLEVELAND, OHIO.

Közli: PÉNTEK PÁL gondnok.

Gondnok: Péntek Pál, Jegyző: Bors Károly, Pénztáros: Donó Márton, Pénztári titkár: Hornyák Mihály, Egyházi: Szóke Sándor. Presbiterok: Babinyecz Mihály, Babinyecz Pál, Bendes József, Csuty József, Dombi László, Donó János, Faska Mihály, Király Béla, Loska Márton, Nyári Márton, Ország Antal, Szedenszky János, Trenka László, Trenka György, Szloboda István, Tóth Sándor, Tamáskovics Mihály, Varga József, Varga István, Paulovics Károly.

ESKÜVŐ. — Szeptember hó 1-én esküdtek egymásnak hűséget Tóth Dániel és Ring Helen templomunkban. Az esketési szertartást Nt. Ruzsa István nyugalomban élő evang. lelkész vezegte, aki a Tóth családnak régi barátja. Az öröm szülőik Tóth Mihály és neje Bendes Erzsébet testvéreink a clevelandi ev. egyháznak régi oszlopos tagjai akiknek hit-hűsége s egyházszeretete mindég példás volt. Ugy szintén házassági szövetséget kötöttek egyházunkban Mendel István aki Szolnoky Irént vezette oltárhoz. Az esketést Nt. Dianiska Albert a "Sion" szlovák szinodusnak missziói lelkésze vezegte, aki mint kisegítő működik jelenleg az egyháznál. Isten gazdag áldása legyen az új párokon és kedves szüleiken. — **SZÉP AJÁNDÉK.** — Szeptember hó 16-án tartotta meg havi gyűlését a Luther Márton Betegsegélyző és templom egyesület nagyszámu tagság jelenlétében. Hitük erősségéről és egyházuk iránti szeretetükről tettek tanúbizonyságot, amikor az egyház számára \$100-t segélyt szavaztak meg a megromlott orgona kijavítására. Ezuton is jogadják az Egyház hálás köszönetét nemes cselekedetükért, amely ezuttal nem volt az első. **BEFESTETTÜK A TEMPLOMOT.** — Szerény kis templomunk új külsőt nyert, amiddőn áldozatkész egyháztagjaink azt befestették. A festéket az egyház vette, a munkát pedig Trenka László testvérünk gyermekei Trenka János és Ifj. Trenka László több egyháztag segítségével végezték el díjtalanul. Áldozatkészességükért jegyzőkönyvi köszönetet szavazott az egyház nevezett testvéreinknek. Istennek áldása legyen rajtuk és kedves családjaikon. Szolgáljon ez példaként másoknak is, hogy miként tartoznak szintén az egyházért munkálkodni. Csak

igy lehet egyházunkat felvirágoztatni és a javulás útjára terelni, ha minden tőlünk telhetőt megteszünk érte. — **ADOMÁNY.** — Donó Márton testvérünk az új templom alapra \$10.00, Drenko Jánosné szintén \$10.00 adományozott. Isten áldása legyen a nemes szívű adakozókon és adományaikon. **MEGKONFIRMÁLT GYERMEKEK NÉVSORA.** — Szeptember hó 2-án volt konfirmandus gyermekeinknek vizsgálója s ekkor járultak először az Ur oltára elé, hogy az Ur Szent vacsorájában részesüljenek. A megkonfirmált gyermekek névsora a következő: Babinyecz Eleonora, Babinyecz Mária, Borbély Erzsébet, Gyurán Mariska, Kovács Katalin, Mihály Irén, Szabados Erzsébet, Szabados Ilona, Csuty Árpád, Csuty János, Ifj. Péntek Pál, Turóczy József, Fifik István, Loska István és Tüskés József. Adja Isten, hogy hitűségüket megtartsák ez életben, hogy elnyerhessék az üdvösség koronáját.

AKRON, OHIO.

Közi: **MUCK MIHALY** gondnok.

Lelkész: (Állás üresedésben)

A szünet alatt kiszolgál: **Turcsányi Gyula** theologus.

Gondnok: **Muck Mihály**, Jegyző **Szmilek Márton**, Pénztáros: **Ffeiffer János**, Pénztári titkár: **Németh Gyula**, Organista: **Smkovicz Ilonka**, Iskola felügyelő: **Prack Ádám**. Templomunk a 759 Grant Streeten van. — Istentiszteletünk vasárnaponként d. e. 10 órakor kezdődik. Kéretnek a hittestvérek, hogy a templomot vasárnaponként minél nagyobb számban látogassák.

TURCSÁNYI GYULA theologus, aki a nyár folyamán olyan szép munkát fejtett ki egyházunknál tanulmányait ment folytatni. Akronból szeptember 2-án eltávozott. A közel jövőben módunkban lesz a hivel tudatni a misszió újabb intézkedését. Minden valószínűség szerint **Turcsányi fogja továbbra is az istentiszteleteket végezni, de kéthetenként. Az elmúlt vasárnap, szeptember 9-én, Németh Gyula testvérünk olvasta a szent leckét és az imát. Szeptember 16-án, Pfeiffer János. Kérem a hivatkozottakat az istentiszteleteket. KERESZTELTÉS.** — Szeptember hó 2-án megkeresztelték templomunkban **Keszthelyi Lőrinc** és neje újszülött kisleánykáját. Kereszt szülők voltak: **Mészáros István** és neje **Ormány Emma**.

ALLENTOWN, PA. Magyar-Vend Egyház

Lelkész: **NT. ORMAY JÁNOS**

Gondnok: **Malacsics József**, Jegyző: **László Lajos**, Pénztáros: **Novák Sándor**, Organista: **Miss Anna Zotter**, Presbiterok: **Nyemesek György**, **Sztruhár Pál**, **Fliszár János**, **Kürolya József**, **Dániel Mihály**. — Istentisztelet minden vasárnap reggel fél 9 órakor van a 31 S. Fifth Streeten levő St. John angol ev. templomban.

ISTENTISZTELET. — Istentiszteleteinket ezután a **St. John Angol** evangélikus egyház nagy épületében tartjuk addig, amíg az új templom fel nem épül. Angol testvéreink már megkezdték a régi templom és egyházi épületek lebontását s mihelyt ezen munkával végeznek, hozzáfognak az új templomépület építéséhez, amely Allentown 100 ezer lakost számláló városnak egyik legszebb temploma lesz. Az építés költségei megközelítik a \$300,000.00-t. Ezen remek gót stílusban építendő templomban lesz egy 200 személyre épített kisebb kápolna teljes templomi felszereléssel, amelyben az Allentowni Magyar-Vend egyház tartja majd istentiszteleteit. Kérjük azért hittestvéreinket, hogy tartsanak össze s járjanak addig minden vasárnap a d. e. fél 9 órakor kezdődő istentiszteletekre.

BUFFALO, N. Y.

Lelkész: (Állás üresedésben.)

Gondnok: **Zatykó János**, Pénztáros: **Petes József**, Presbiterok: **Szallay István**, **Szimeiszter Károly**, **Szabó József**, **Molnár János**, **Németh Gábor**, **Vánkos Sándor**. — Templom a 1037 Grant Street alatt van. Istentisztelet minden vasárnap d. e. 11 órakor kezdődik. Kéretnek az egyháztagok, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg a templomban. — Vasárnapi iskolai tanítás d. e. fél 10 órától fél 11 óráig tart. Kérjük a szülőket, hogy gyermekeiket pontosan küldjék a vasárnapi iskolába.

FELHÍVÁS. — A magyarság és az egyháztagok figyelmét felhívjuk arra, hogy minden hó utolsó kedd estéjén kártya party lesz a templom besementjében az egyház javára. Felkérünk tehát minden barátot ezen kártya partyn megjelenésével segítsen bennünket és szerezzen magának egy kellemes estét.

MONTREAL, QUEBEC.

Lelkész: **NT. SZEBIK KÁROLY.**

Gondnok: **Jankó János**, Pénztáros: **Török Imre**, Jegyző: **Kovács József**, Segéd-jegyző: **Németh Ferenc**, Presbiterok: **Borbély Péter**, **Domik János**, **Kozsár Lajos**, **Liszacsék József**, **Pócsy Gyula**, **Strigner Pál**, **Streckó István**, **Leonard Gyula**, **Kovács József**, **Várady Ferenc**. — Az egyháztanács gyűlése minden hónap első vasárnapján van.

ISTENTISZTELET HELYE ÉS IDEJE. Az Istentiszteletek a **Jeanne Mance-Prince Arthur** utcák sarkán, német ág. hitv. ev. templomban van, d. u. 2-3 órakor. — **A NÉGY-ÉVES ALAPÍTÁSI EMLÉK ÜNNEPÉLY.** — Szeptember 2-án ünnepelte az egyház alapításának négy éves emlékünnepét. Jelen voltak a helybeli ág. hitv. evang. lelkészek közül: **Lamartine német**, **Benson svéd**, **Tronvik norvég**, **Jensen dán** és **Müller német** lelkészek. Az ünnepi igehirdetést **Müller Frigyes** tartotta. A gyülekezet gyermekei énekeltek: "A keresztfához megyek." Az ünnepi tea délutánon az alapító tagok közül megjelentek, **Végh János**, **Váradai Ferencné**, **Macher János**, **Kozsár Lajos**, **Berecz János**. Több szép magyar dal eléneklésével zárult a délutáni tea ünnepély. A következők járultak hozzá az ünnepély sikeréhez szives adományaikkal: **Végh Jánosné**, **Pataký Zsigmondné**, **Váradai Ferencné**, **Reményi Ferencné**, **Árvai Józsefné**, **László Antalné**, **Pécsi Gyula**, **Németh Ferencné**, **Kozsár Lajosné**, **Stringer Pálné**, **Kocsis Péterné**, **Rasko Lajosné**, **Pety Lajosné**, **Ház Jánosné**, **Dr. Jónás**, "Metropolitán" kenyérgyár, **United Store Catherine-Sanguinet Strs.**, **Ernest Causin**, **Krybele**, **Mr. Kemény**, **Szebik Károly**, **Balázs Gyula**, **Zakariás András**, **Gajda Andorné**, **Liszacsék Józsefné**, **Jean Jenzy**, **Burda Vilmosné**, **Holko Ferencné**, **Mr. Stief**, **Németh Ferenc**, **Kozsár Lajos** és **Váradai Erzsébet**. Hálás köszönetét fejezi ki az egyház a szives fáradozásért és adományokért. Legyen az **Mi Erős Várunk** az Anyaszentegyházává örökké! — **AZ ISKOLÁBA BEIRATKOZOTT EDDIG 12** növendék, megfizették a beiratkozási díjat **Kozsár István**, **Gajda Irénke**, **Könyvet vett és havi díjat fizetett: Kozsár István**, **Borbély Frigyes**, **Borbély Anna**, **Domik Zoltán**, **Borbély János**. Magunkért áldozunk, mikor gyermekeinket tanítatjuk. — **A TORONTOI TEMPLOMUNKRA UJABBAN: Kovács Márton 15c**, **Szebik Károly \$25.00**, **Dr. Winter Károly \$10.00**, **Reinbold András 25c**, összesen \$35.40 adományoztak. Elmoshatóan Emléket Allítasz Istenünknek Templomában! Ugyancsak **Rasko Lajos 15c**, összesen \$35.55. — **ESPERESI GYÜLÉSEN VETT** részt a gyülekezet lelkésze, **Amnrior-on**.

Ugyancsak el kellett menni a lelkésznek a bibliai konferenciára, Ranken-ra, majd pedig igehirdetésekre, Northcote-ra, ahol pédikálnia kellett a misszió érdekében.

EGYHAZRA MEGFIZETTÉK TARTÓZASAIKAT. — Juniusra: Domik János 30c, Pataky Zsigmondné 1 dollár, Kovács Márton 50c, Strigner Pál 25c, Kaludjer István 50c, Kozsár Lajos 25c, Szebik Károly 25, Strecko István \$1.00, Váradai Ferencné 25c, Szebik Károly 75c (pünkösdre), Török Imre 25c, Jankó János 25c, Klimó András \$1.00. Juliusra: Árvai József 25c, Pety Lajos \$1.00, Strigner Pál 25c, Kovács Márton 50c, Molnár István 25c, Szebik Károly 25c, Török Imre 25c, Kozsár Lajos 25c, Augusztusra: Pécsi Gyula \$1.00, Domik János 50c, Strigner Pál 25c, Békészky Ilonó \$5.00. Isten Egyházát Aldozatot Kíván, Életünket, Pénzünket, Mindenünket. Megadtad-e Te Is Tizededet? Nem? Add meg! — Domik János adományozott külön az emlék ünnepre 25 centet. — **ATTERT AZ UR JÉZUS SZENT HÍTERE.** Az elmúlt vasárnapi istentiszteleten Jesny Jean, legygyen testvérünk boldog. — **UGYANCSAK FELVETTE AZ ANYASZENTEGYHÁZ** kebelébe, Boros Györgyöt és nejét, Kovács Máriát szeptember 16-án. Leljék meg Isten üzenetét hirdető gyülekezetünkben örök üdvösségüket! — **BEJELENTETTÉK KILÉPÉSÜKET** a Római egyház kebeléből Zelenčík Márton és neje, Siman Mária, családjukkal együtt a felsőbb hatóságoknál. Készülnek az egyházi felvételre. Az igazságot Uram terjeszd, mindenütt, könyörgünk szívesen testvéreinkért. — **MEGKERESZTELTÜK** Dávid Druscilla Priszcellát 1934 augusztus 30-án; kised egyháztagnak szülei, Dávid Walter és neje, Spalek Katalina. Keresztzülei pedig, Sinkó János és Mátyás Ludmilla. Szentlélek vezesse és segítse hivat. — **ISTENÜNK TESZI PRÓBÁRA** testvéreinket betegségeiben, Id. Pupp Jánosné, aki több heti kezelés után haza kerülhetett a General Hospitalból, ugyancsak Kulhanek Rózát, aki a Women's General Hospitalban fekszik súlyos betegen. A Betegek Orvosa meglátogatja és meggyógyítja a Benne hívőket. — **A REFORMÁCIÓI ISTENTISZTELET** a város összes ágostai hitvallású evangélikusainak együttes tömörülésével lesz megtartva az American Presbyterian Church-ben október hó 31-én, ünnepi igehirdetőnek meghívta az evangélikus lelkészek szövetsége Dr. Scherer Pál, híres evangélikus lelkész New York-ból. Felhívjuk mindenkinek ezuttal is a figyelmét a reformáció emlék napjára s kérjük megjelenését.

—ooo—

Ha szereti lapunkat, az ERŐS VÁR-at mondja el mindenkinek, ha kifogásolni valót talál benne, írjon a szerkesztőnek, aki szívesen fogadja a jó tanácsot. —

—ooo—

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

Az ERŐS VÁR-ra a következő testvérek küldték be előfizetéseiket: BETHLEHEM, PA.: Id. Csulik Pálné, Velekey Jánosné. — CALDWELL, N. J. — Nt. Pölöskey Sándor, Patonay Miklós, Bozay Imre, Balogh József. — GARFIELD, N. J. — Csonka Mihály, Riezkó András. — BRONX, N. Y. — Dóczy Balázs. — TORONTO, ONT. — Nt. Ruzsa Jenő, Bán József, Zelinka József, Bozián István. HAMILTON, ONT. — Zámbo Imre, Bogdán Géza. — NEW BRUNSWICK, N. J. — Buthy Kálmán, Verbószky János, Mészáros Károly. — PALMERTON, PA. — Kovács Lajosné. — BRIDGEPORT, CONN. — Valkó János. — Az ERŐS VÁR-ra adakoztak: CLEVELAND, O. Péntek Fál \$1.00, Balogh Ferenc \$1.00. MONTREAL, Q.E. Nt. Szebik Károly \$15.00.

A TÖKÉLETES GYERMEK

(Folytatás a 4-ik oldalról.)

Jézus már mint gyermek is folytonosan gyarapodott bölcsességben. Lehet, hogy nem ismerték volna őt el tudósnak és egyetlen tudományos akadémia sem választotta volna tagjai sorába. Talán a fizikai alaptörvények birodalmában is eltévedt volna, azt azonban tudta, hogy a mindenség életének törvényei egyedül az azt teremtő és gondviselésével fenntartó Isten céltűző akarata állítja elénk eredetét és végső célját és folytatásának törvényeit is világosan látta. Már mint gyermek felismerte, hogy az emberi élet legmagasabb hivatása a mennyei Atya dolgaiban való forgolódás. Tudta, hogy a földi élet küzdelmes, de célos vándorlás az égi otthonból a mennyei hazába és a békés megelégedés útja e földön nem az Isten háza mellett, hanem az Isten házán át vezet a boldogsághoz. Az ő bölcsesége a tudósok minden bölcségénél több volt, mert ő a környező világnak nem a pusztá jelenségeit, hanem az örök törvényeit ismerte. Ő a világnak nem a látható szépségein méltózott, hanem rejtett tanításain elmélkedett. Ő a tudásnak nem a csillogó szemcséit, hanem ősforrását és örök valóságát vizsgálta és tárta fel a titkok titkára vágyódó emberek előtt.

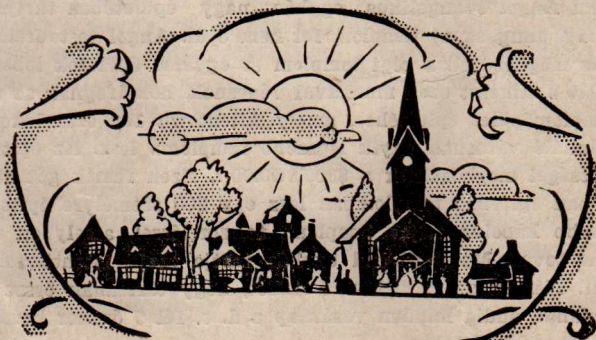
Ilyenné kellene nevelni gyermekeinket. Hogy ne csak tanuljanak, hanem tudjanak is és gyarapodjanak bölcsességben. Mert bizony mondom, hogy nem virrad e földre az óhajtott boldogabb jövő, ha ezt a jövőt hordozni hivatott új nemzedék nem lesz nálunknál gazdagabb bölcsességben.

—ooo—

“Luther nagysága abban rejlik, hogy benne tétőzódik másfélezer esztendőnek a vallási meggyőződés szabadságára és Isten Igéjének érvényesítésére vonatkozó jogigénye . . . Ugy áll Luther a történeti fejlődés ormán, mint egy magasba vivő ut lezárása . . . Luther örök nagysága, hogy prófétai alázattal Isten engedelmes eszközevé vált, visszaadta az Igét az emberiségnek, az embert Krisztusnak és történeti erővé tette az ember új emberiséget nevelő jogát.” (Kapi Béla ev. püspök.)

—ooo—

Valaki azt mondotta: Kolumbusz új földrészt fedezett fel, Korpernikusz új eget, Luther pedig egy új világot.

HIREK SZÜLŐHAZÁNKBÓL

A bobai evang. gyülekezet (Vas m.) augusztus hó 19-én ünnepelte templomépítésének 150 éves évfordulóját. Ifj. Györfly József udvarán, azon pajta előtt, ahol őseink a templomépítés idején az istentiszteletet tartották, imádkozott és Igét olvasott Belák János gércsei lelkész. Igét hirdetett Lukács István bobai lelkész. Utána a gyülekezet együtt felvonult a templomba a lelkészek vezetésével, ahol a megújított oltárt felavatta: Molitorisz János kemenesalfjai esperes.

Tanítóválasztás. A tarnokréti (Győr m.) ev. egyházközség aug. 12-én tartott közgyűlésén Boka Istvánt választotta meg tanítójának.

Lelkészválasztás. A bikácsi (Tolna m.) gyülekezet 1934. augusztus 19-én egyhangulag Ruzsnyák Ferenc eddigi lelkészt hívta meg rendes lelkésszé Rácz Károly halála által megüresedett lelkészi állásba. — Az izményi gyülekezet Szabó János nyugalombavonulásával megüresedett lelkészi állását aug. 5-én Hoffmann Ernő pusztavámi lelkésszel töltötte be. — A szentetornyai ág. hitv. ev. egyházközség újonnan választott lelképásztorát, Ruttkay Miklián (Gézát, aug. 26-án iktatta be hivatalába a békési egyházmegeye főesperese.

Lelkészváltások. A türkösi (Erdély) ev. egyházközség Antal Mártont választotta meg egyhangulag lelképásztorává. — Az újonnan szervezett bukaresti magyar ev. ang. egyház pedig Sexti Zoltánt, barcaufalvi helyettes lelkészt egyhangulag lelkésznek. A bukaresti gyülekezetet jul. 24-én az egyházkerületi elnökség is meglátogatta. — D. Raffay Sándor püspök egyházker. iroda titkárának, Bezzegh Sámuelnek nyugalomba vonulása folytán Ruttkay Miklián Gyula vallásnánrt hívta meg titkárának. Az így megüresedő vallásnánri állást Csaba László, ez idő szerinti kőbányai segédlelkész nyerte el. Blatniczky Jenő deaktéri segédlelkészt Cinkotára helyezte át, helyére Kelló Gusztáv, a kőbányai lelkészi körbe pedig Liska Ferenc nyert segédlelkészi elhelyezést.

Tényőfalu (Győr m.). Aug. 26-án bucsuzott a tényőfalu leánygyülekezet 8 éven át volt hűséges tanítójától, Borsody Jánostól; ugyanekkor választott egyhangulag új tanítót Erdélyi Sándor személyében.

Magyar teológusok külföldön. Az új tanévben Kemény Péter Halléba, Lehel László Pár'sba megy. Finnországba ezidén Zongor Endre győri segédlelkész megy.

Lelkészválasztás. Weiss Frigyes Vilmos kemeneshögyézi lelkészt a kőszegi gyülekezet lelkészválasztó közgyűlése szept. 9-én egyhangulag lelkészévé választotta.

Nyugalombavonulás. Pócza Ferenc sikátori (Veszprém vm.) lelkész 31 évi szolgálat után szept. 1-vel nyugalomba vonult.

Batyádon Porkoláb Gyula lelkész sírjára művészi síremléket állít a gyülekezet. A síremlék a Czipott Géza sírjára a szombathelyi gyülekezet által állított síremlék mintájára készül.

Halálozás. — Kolbenheyer József, a gömörkishonti egyházmegeye főesperese, rimafürészi lelkész, aug. hó 2-án 67 éves korában váratlanul elhunyt. — **Dr. Oravec** **ödön**, az aszódi Petőfi főgymnázium igazgatója 53 éves korában meghalt. — **Vrablicza Béla** az oháhpataki ev. egyház lelkészehosszu szenvedés után aug. 17-én 52 éves korában meghalt. — **Braxatoris Sládkovics Márton** a senicei evang. egyház lelkésze aug. 26-án 71 éves korában meghalt. Kiváló szlovák költő volt. —

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Ausztria. D. Mahnert Lajos innsbrucki ev. lelkészt az illetékes osztrák hatóságok letartóztatták, a letartóztatás hátterében politikai okok állanak.

Németország. Trübingiában az egyházi főhatóság elrendelte, hogy minden lelkésznek hetenként legalább 10 lelkipásztori látogatást kell végeznie. A látogatásokról külön napló vezetendő. — Ugyancsak Thüningiában 1933. évben 18,583 ember tért vissza az ev. egyházba. Ezzel szemben ugyanabban az évben 1937 egyén lett hűtlen az egyházhoz. A német belügyminiszter, dr. Frick, egyik nyilatkozatában kijelentette, hogy a nemzeti szocializmus a pozitív kereszténység fundamentumán kíván továbbra is fejlődni.

Olaszország. A Bibliatársulat az idén árulhatta előző év bibliáit Rómában. A június 9-11-ig megtartott nagy könyvnapokon Róma lakossága mintegy 970 bibliát vett. Sajnálatos incidensek azonban most sem maradtak el. Egyik német lap szerint két róm. kath. pap fel akarta gyujtani a biblia-terjesztő társulat sátorát; néhány diák pedig a vett bibliákat szétépte és nyilvánosan meg is égette volna, ha a rendőrség idejében nem lép közbe. —

Svájc. Bazelban a szovjet istenellenes propagandájának ellensúlyozása céljából nagy ellenakciót indítottak. Egy kiállítást rendeztek, melyen eredeti fényképekkel mutatják be Moszkva borzalmas tetteit. Felrobbantott és bezárt templomok, legyilkolt papok és hívők láthatók a kiállított képeken.

Ausztria. A "katholikus" Ausztriában tovább folyik az evangélikus lelkészek üldöztetése. A közelmúltban újabb 2 ev. lelkész tartóztattak le és ezzel a letartóztatott ev. lelkészek száma 8-ra emelkedett. Azzal vádolják őket, hogy a nemzeti szocialista eszmékkel szimpatizálnak.

A bajor ev. egyház aug. 24-én ülésezett Münchenben és azon arra az elhatározásra jutottak, hogy a jelen pillanatban lehetetlen számukra a birodalmi egyházba való beleolvadás. A zsinat törhetetlen hűségét szavazott püspökének.

Oroszország. Az egyik francia könyvkiadóhivatal most adott ki könyvet az orosz titkos rendőrségnek 1917-1923-ig végzett gyalázatos munkájáról. A könyv szerint ezen 6 év alatt 25 püspököt, 1215 lelkészt, 6575 tanítót és tanárt, 8,800 orvost, 54,850 katonatisztet, 260,000 közkatonát, 10,500 rendőrt, 48,000 esendőrt, 19,850 hivatalnokot, 344.250 egyéb szellemi munkást, 815,000 földművest és 192,000 munkást végeztek ki azért, mert nem bizonyultak megbízható kommunistáknak.

Észak államok. Római katolikus statisztika kimutatása szerint Svédország 6 millió lakósa közül 4000 róm. kath. ak'k 10 gyülekezetbe tartoznak, 21 lelkészük van. Norvégiában 42 lelkész esik a mindössze csak 3000 lelket számláló róm. katolikusokra. Finnországban a római katolikusok száma 1800. Dániában 25.000 róm. kath. él.

Ukrainában oly nagy a szegénység, hogy a parasztnak még gyufára sincs pénzük, úgy hoznak paraszat a szomszédoktól, ha tüzre van szükségük. Mégis egymásután építik az ev. templomokat.

Hollandia. Vilma királynőt rövid idő alatt két gyász érte. Emma anyakirálynő és Henrik herceg, a férje, halála. Mindkét alkalommal rádiószózzattal köszönte meg az ország részvétét s tett bizonyosságot halálán s gyászban is diadalmaskodó biblikus hitéről. A rádiószózzat után az egyik hollandi zsidó ember bibliát vett magának, hogy megtudja, hogyan adhat egy könyv oly erőt a királynőnek?

Miért szavazzunk a Republikánus Pártra?

Mivel ön művelt ember.

Mivel ön Pennsylvániában lakik.

Mivel egy Pennsylvániának pártolnia kell ama gyárakat és gyártelepeket, melyekben kenyerét keresi.

Mivel a mostani Demokrata Kormány 18 millió dollárt költ el naponta s ezzel szamben bevétele egy napra átlagban csak 8 millió dollár.

Mivel Pennsylvánia az összes nemzeti adóknak 10 százalékát fizeti a szövetségi kormány pénztárába, s annyira tul van terhelve, hogy emiatt a gyárak és gyártelepek nem képesek tovább üzembn maradni.

Minden dollárból, melyet Pennsylvánia befizet a szövetségi kormány pénztárába, 42 cent vissza lesz fizetve közjótékonyági célra; sőt egyes államok a Délen és Westen olyan aránytalanul részesülnek a kincstári jövedelemből, hogy minden dollárra \$68.00 — esik.

Mivel az adófizető polgárok pénzeinek ezen esztelen elköltése csak azt eredményezi, hogy több foglalkozást osztanak ki a politikusok között; ez azonban nem tarthat a végtelenségig s a terhek önre és gyermekeire fognak nehezedni.

Pennsylvánia népességére nézve második az országban. Második, amelyik a legtöbb adót fizeti a szövetségi kormányának. Ha a munkanélküliek létszámát vesszük figyelembe akkor is második az országban. Ellenben a Demokrata Kormányzat a jótékonyági összegeket élvező államok sorában a 33-ik helyre szoritotta Pennsylvániát.

Legyen tehát loyális Pennsylvániával szemben. Legyen loyális önmagával és gyermekeivel szemben is.

ALLAMI REPUBLIKÁNUS BIZOTTSÁG.

SZAVAZZON A STRAIGHT REPUBLIKÁNUS TICKETRE !

Ha már elhatározta, hogy Rádiót vesz,
ne felejtse el ezt a nvet:

“ P H I L C O ”

Mindnkinek lehet rádiója, ha hetenként csak egy dollárt fizet. A Philco világhírű rádió \$20.00-tól feljebb kapható. Kívánságára készséggel adunk próba rádiókat.

PHILLIPS MUSIC STORE

24 E. THIRD ST., BETHLEHEM, PA.
Phone 2551

Az allentowni magyar és vend közönség
szives figyelmébe ajánlom

TEMETKEZÉSI ÉS BALZSAMOZÓ INTÉZETEMET

ERNEST B. ZIMMERMAN

Okleveles Balzsamozó és Temetés Rendező

ÁRAIM VERSENYKÉPESEK

818 Walnut Street,

Allentown, Pa.

Phone 2-5534

Catherine Zimmerman

Walter Gehringer

Gilbert Keller

Roy McGorry

A Clevelandi Luther Márton Betegsegélyző és Templom Egylet

Alakult: 1912 év december hó 1-én. Cleveland, Ohio.

JELLENLEGI TISZTIKAR: Elnök: Balogh Ferenc; Alelnök: Bendes József; Jegyző: Lénárt János (Cime: 11114 Hulda ave., Cleveland, O.), akihez minden egyletet érdeklő leüél küldendő. Pénztárnok: Kozsár János; Titkár: Varga József. Ellenőrök: Trenka László, Dombly László és Bénicz Mihály. Számvizsgálók: Varga István, Lénárt András, Paulovics Károly. Házkezelő: Szőke Sándor. Zászló tartók: Oláh János és Csuty József. Hivatalos orvos: Dr. J. J. Boldizsár.

Az Egylet tagjai sorába felvesz minden evangélikus vallásu magyart 16 éves kortól 45 éves korig a következő fizetések mellett: 16—25 év között: \$1.00; 25—35 év között: \$2.00; 35—40 év között: \$3.00; 40—45 év között: \$4.00.

Az Egylet minden hónap harmadik vasárnapján tartja gyűléseit az evangélikus egyházi iskola termében, 8021 Rawlings Avenue.

SZAVAZZUNK NOVEMBER 6-ÁN DEMOKRATA JELÖLTEKRE HOGY PENNSYLVÁNIÁBAN A "NEW DEAL"-T MEGVALÓSITSUK !

A KÖVETKEZŐ JELÖLTEKRE ADJA LE SZAVAZATÁT:

Egyesült Államok szenátora	JOSEPH H. GUFFEY
Kormányzó	GEORGE H. EARLE
Alkormányzó	THOMAS KENNEDY
Belügyi államtitkár	THOMAS A. LOGUE
Legfelsőbb Biróság bírója	CHESTER H. RHODES
Kongresszusi képviselő	FRANCIS E. WALTER
Állami szenátor	WARREN R. ROBERTS
Állami képviselők	HENRY K. VAN SICKEL
	HENRY A. MALE
	CHARLES COAKLEY
	WILLIAM SINWELL

a II. Kerületben

I. Kerületen

Szavazás November 6-án reggel 7 órától este 7 óráig.

Detroitban s környékén mindenki tudja, hogy

BICZÓ FERENC

Magyar Temetkezési Vállalkozó
LELKIISMERTETES — TAPINTATOS

Pontos kiszolgálás.

8027 W. Jefferson Ave. — Detroit, Mich.

Phone: Vinewood 2-0175

Forduljon hozzá bizalommal!

EGY ÜVEG TEJ ANNYI, MINT EGY
ÜVEG EGÉSZSÉG !

Ezt nem csak az orvosok mondják, de mindenki tudja. — Igyék mindennap pastörizált tejet, melyet megrendelhet Bethlehem közkedvelt magyar tejesénél

HEROLD VINCÉNÉL

1039 E. Fourth Street, Bethlehem, Pa.

Friss tej, tejfel, vaj, turó, sajt és csokoládés tej állandóan kapható.

Kegyeletes szolgálat! Méltányos árak!

GYÁSZ ESETÉN GONDOLJON

MOLNÁR JÁNOS

Temetkező és Vizsgázott Balzsamozóra

Nem Kell Előre Fizetni

8671 DEARBORN AVE.

DETROIT, MICH.

Telephone Winewood 2-1555

CAMPLIMENTS OF

THE WYANDOTTE COAL CO.

Corner: Hanna and Elsmere Streets

COAL, WOOD, COKE

Phone: 3-1900

Windsor, Ont.

PÁRTOLJUK HIRDETŐINKET,
MERT ŐK IS PÁRTOL-
NAK MINKET!

NORTHAMPTON COUNTY MEGFELELŐKÉPEN KÉPVISELTETI MA-
GÁT PENNSYLVÁNIA ÁLLAM SZENÁTU-
SÁBAN, HA ODA UJRA BEKÜLDI EDDIGI SZE-
NÁTORÁT, A BETHLEHEMI KÖZKEDVELT

Warren R. Roberts

SZEMÉLYÉBEN

November 6-án menjünk a szavazó urnákhoz
és válasszuk meg UJRA állami szenátornak

WARREN R. ROBERTS-ET.

'Szenátor Roberts szívesen áll mindig az "Erős Vár" olvasóinak rendelkezésére.

SZAVAZÁS REGGEL 7 ÓRÁTÓL ESTE 7 ÓRÁIG.

ELÉRKEZETT A KÉPVISELŐ VÁLASZTÁS IDEJE!

Választáskor minden öntudatos amerikai állampolgár szavaz. A bethleheми ma-
gyar és vend származású állampolgárok is tegyék meg
polgári kötelességüket s érvényesítsék jogaikat.

Válasszák meg újra állami képviselőnek azt az embert,
aki eddig is becsülettel tett eleget minden megbízatásnak
az állami képviselőházban.

EZ AZ EMBER BETHLEHEM VÁROS SZÜLÖTTJE!

WILLIAM SINWELL

Mr. William Sinwell az "Erős Vár" pártfogója, lapunk olvasói is pártolják őt és

1934 NOVEMBER HÓ 6-ÁN SZAVAZZANAK Ő REÁ.

Telefon: Shadyside 3432
Washington 4627

P. G. PAROBK CO.

TEMETÉSRENDEZŐ ÉS BALZSAMOZÓ

A clevelandi magyarság szives figyelmébe ajánlom koporsó raktáramat s temetési felszereléseimet. Mielőtt máshova megy, hogy kedves halottjának megadja a végtisztességet, érdeklődjék áraim iránt.

2937 West 14th Street Cleveland, Ohio

LUKÁCS ISTVÁN ÉS FIA

TEMETKEZÉSI INTÉSETE

azért olyan népszerű, mert ők a rájuk bízott szolgálatot mindig kegyelettel és kifogástalanul teljesítik s a balzsamozást nem bízzák idegen kezekre. S olyan megértőek, hogy a betegszállítást éjjel-nappal hűsösen teljesítik s ki-ki anyagi tehetsége szerint fizeti azt.

A FŐIRODA ÉS KÁPOLNA A
2728 Woodhill Roadon van.
Telephone Cedar 0593

A fiókiroda címe 2924 East 116-th St.
Tel. Cedar 7524. — Cleveland, Ohio.

“MI VÁRUNK —

DE AZ ÖN ÉS
GYERMEKÉNEK

FOGAI NEM VÁRNAK!”

Az iskolai év kezdetével gyermeke hibás fogait is csináltassa meg. A fogak elhanyagolása további komoly bajokat idéz elő. — Azért a bajt kezdetben kell megakadályozni. Ez nemcsak tanácsos, de olcsóbb is. Nálunk bármikor ingyen kap orvosi tanácsot és vizsgálatot.

MUNKÁNKÉRT JÓTÁLLÁST
VÁLLALUNK!

DR. M. M. SPECTOR

DR. SHOR

volt irodavezetője és utóda

9 E. Fourth Street Bethlehem, Pa.
Telephone: 5307

A CLEVELANDI MAGYAR NEGYED
EGYIK LEGRÉGIBB PÉKÜZLETE

RUDNAY RUDOLF

HÁZI KENYÉR SÜTŐDÉJE

Ajánlja naponta frissen sült óhazai legfinomabb házi kenyerét, különféle süteményeit. Megrendelésre bármilyen alkalomra tortákat a legolcsóbb áron készít.

2803 East 79th Street Cleveland, Ohio

Telephone: Garfield 7140.

A clevelandi magyar közönség szives figyelmébe ajánlom

TEMETKEZÉSI ÉS BALZSAMOZÓ
INTÉZETEMET

WM. A. NUNN

Magyar képviselő:

Weizer S. János temetés rendező

Betegszállítás éjjel - nappal.
9607 Buckeye Road. — Cleveland, Ohio.

A GYÁSZ ÓRÁIBAN JUSSON ESZÉBE
AZ CIM:

EDWARD J. RODGERS

TEMETKEZÉSI VÁLLALKOZÓ

829 East Fourth Street
Bethlehem, Pa.

Office Phone 2926
Lakás Phone 1124

Phone: 3-6184.

Kedves halottja eltemetése előtt keresse fel

GEO. A. CHUBB

TEMETKEZÉSI INTÉZETÉT,

s győződjék meg áraink olcsóságáról.
Figyelmes és kegyeletes kiszolgálás.

WINDSOR, ONT.
913 Erie Street, East.

A bethlehemi South Side legnagyobb modernül berendezett Grocery és husnemű üzlete.

STEPHEN GERGITS

802 E. FIFTH ST., BETHLEHEM, PA.
Telephone 1195

Üzletében a legjobb minőségű fűszer, élelmiszer és csemegeárak a legjutányosabb árak mellett kaphatók.

Telephone 1689

H. A. CONAHAN

Temetés Rendező és Balzsamozó

A bethlehemi magyarság szíves figyelmébe ajánlom koporsó raktáramat s temetési felszéléseimet. Mielőtt máshova megy, hogy kedves halottjának megadja a vég-tisztességet, érdeklődjön áraim iránt.

413 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

A LEGIZLETESEBB ÓHAZAI IZŰ KENYERET KÉSZITI ÉS HÁZÁHOZ SZÁLLITJA A

HELLERTOWN BAKING CO.

226 Linden Street Hellertown, Pa.
Phone 99

A legfinomabb sütemények naponta kaphatók.

UJ HUSCSARNOK ÉS FÜSZERÜZLET
A MAGYAR ÉS VEND NEGYEDBEN!

A modern igényeknek teljesen megfelelő huscsarnokunk és fűszerüzletünk minden-nemű árúját frissen és napi áron adjuk ve-vőinknek — Pontos és figyelmes kiszolgálás.

HYGRADE MARKET

Tulajdonos: PONDELEK FERENC
418 E. Fourth Street Bethlehem, Pa.
Telephone 9386

Szén épületanyag, homok, kavics és mész szükségletét szerezze be nálunk. Mindent lelkiismeretes pontossággal házhoz szállítunk.

A világhírű Hazle Brook Coal Co. egye-düli elárusítója.

GÉZA SZILÁGYI AND SONS

1414 E. 4th STREET, BETHLEHEM, PA.
Phone 3721

Kenyérsütésre, főzéshez minden házi-asszony a hires

“FRITCH'S BEST” LISZTET
használja.

FRITCH MILLING COMPANY

Main & River Sts. Bethlehem, Pa.
Telephone 2717

Aprójószágnak való eledel legolcsóbb beszerzési forrása.

A bethlehemi magyarság közismert és közkedvelt vegyeskereskedése

TONY KOVACS

GROCERY ÜZLETE

A hirs “Tru Blu” Sör lerakata. Szóda, és Szalcer rendeléseket elfogadunk. Ren-deléseket házhoz szállítunk. Olesó árak.

836 E. Fifth Street Bethlehem, Pa.
Phone 1764

COMPLIMENTS OF

CHARLES GREENSTEIN

ALDERMAN

857 E. FOURTH ST., BETHLEHEM, PA.

Office Phone 1810 — Res. Phone 5853